

Insonga naf keltirish — oliy baxt!

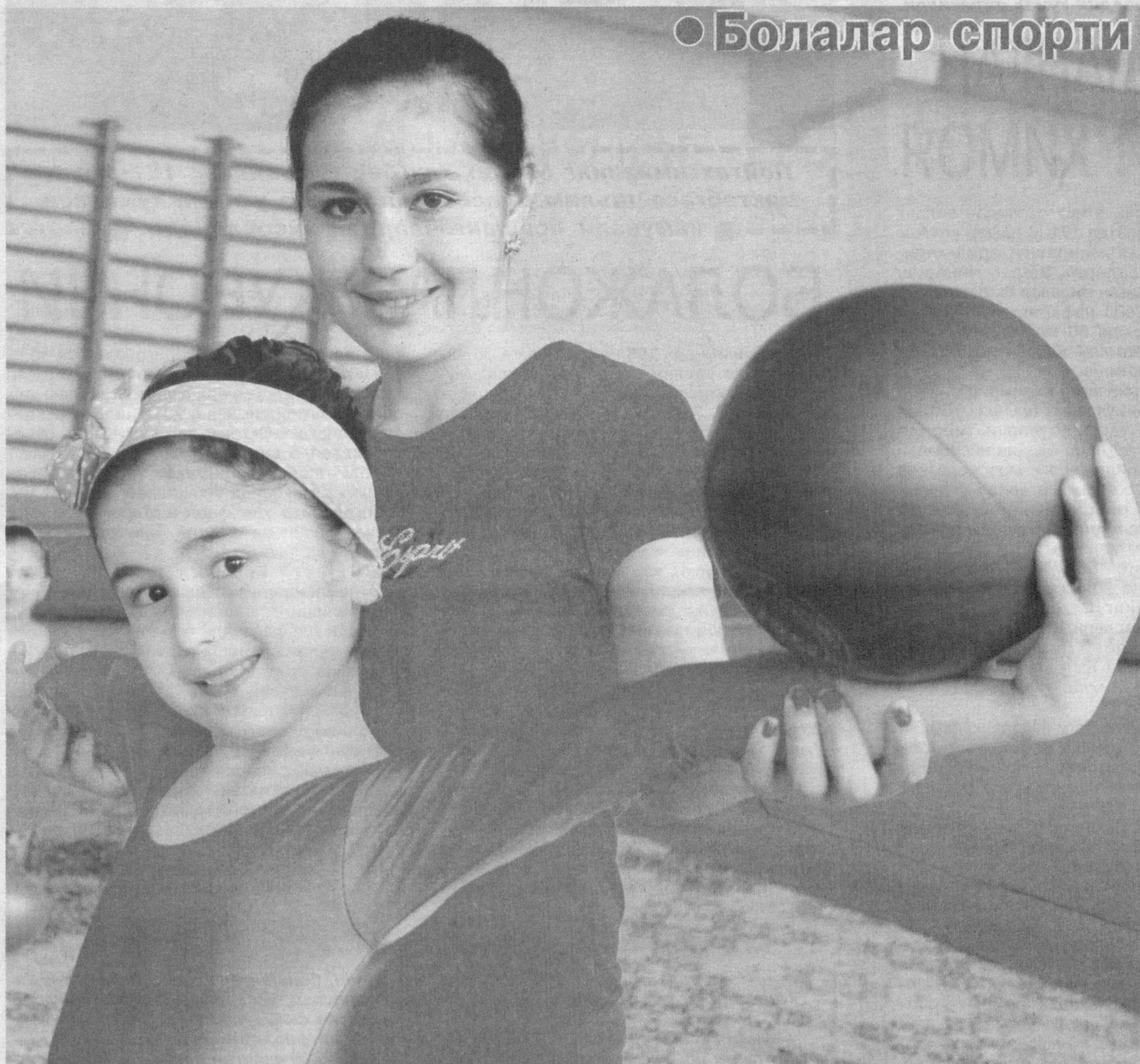

Gazeta
1991-yil
21-martdan
chiqa boshlagan

Ishonch

O'zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasining nashri • 2013-yil 11-aprel, payshanba № 46-47 (3240)

○ Болалар спорти

«Ёшлик» ҳамиша гавжум

Бухоро шахридаги «Ёшлик» спорт мажмуаси руҳий ва жисмоний баркамолликка интилган ёшларнинг севимли масканига айланган.

Мазкур замонавий спорт иншоотида 600 нафардан зиёд ўғил-қиз спорт гимнастикаси ва бадиий гимнастика, волейбол ва велоспорт билан мунтазам шуғулланмоқда. Барча қулайликларга эга машғулот заллари, кийиниш ва ювиниш хона-

лари шинам, ораста. Тиббиёт хонаси ҳам замонавий усулда жиҳозланган.

Ўттиздан ортиқ мураббийдан сабоқ олаётган ёш спортчиларнинг 100 нафарига яқинини қизлар ташкил этади. Бу қизларнинг асосий қисми нафис спорт тури —

бадиий гимнастика бўйича ўз маҳоратини оширмоқда.

Суратда: мураббий Гулсам Норова шогирди Мадина Ҳамроева билан машғулота.

Тоҳир ИСТАТОВ (ЎЗА) олган сурат

Кеча, бугун, эртага

**Кафолатланган
ижтимоий
ҳимоя
2-саҳифа**

Изланувчан ёшлар

**Ангорнинг
Барчиной
қизи**

4-саҳифа

Таҳлил

**Сув —
давлат муҳо-
фазасида**

7-саҳифа

Мулоҳаза

**Яна
сериалми?**

9-саҳифа

Ўзбекистон —
умумий уйимиз

**Дўстликнинг
мардона
талқинлари**

11-саҳифа

Мунозара

**Фурқат нега
ватанни
тарк этди?**

12-саҳифа

Голлар, очколар,
сониялар...

**Ҳамюртимиз —
совриндор**

14-саҳифа

Дунё бўйлаб

**Ўғри
роҳибалар**

15-саҳифа

■ Кеча, бугун, эртага

Вилоятимизда аҳолини ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш борасида ижобий ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, «Мустаҳкам оила йили» Давлат дастури ижросини таъминлаш юзасидан жамоа шартномалари орқали 13059 та ижтимоий ҳимояга муҳтож оила, «Меҳрибонлик», «Мурувват», «Саховат» уйлари тарбияланувчилари, уруш ва меҳнат фахрийларига касаба уюшмаси томонидан 254,6 млн. сўм моддий ёрдам кўрсатилди. Бундан ташқари, вилоятда истиқомат қилаётган 500 та кам таъминланган оиланинг ҳар бирига ҳомийлик асосида 150 млн. сўмга 20 бошдан товуқ олиб берилди. Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиларининг 300 нафарига 30 млн. сўм моддий кўмак ажратилди.

КАФОЛАТЛАНГАН ИЖТИМОЙ ҲИМОЯ

«Устоз-шогирд» тизимини жорий этиш юзасидан вилоят бўйича 4429 та корхона ва ташкилотда 17122 нафар коллеж битирувчисининг бандлигини таъминлашга эришилди. Корхона, ташкилот ва муассасаларда ишлаб чиқариш амалиётини ўтаган, кам таъминланган оилалар фарзандлари бўлган коллеж ўқувчиларининг 2428 нафарига энг кам иш ҳақининг 20 ва 50 фоизи миқдорида 60 млн. сўмдан зиёд бир марталик моддий ёрдам кўрсатилди. Касаба уюшмалари маблағидан 9 та янги иш ўрни яратилди.

Республика миқёсидаги санаторийларга ижтимоий суғурта маблағи ҳисобига 781 та имтиёзли йўлланма (шундан 75 таси бепул) ажратилди. Бошланғич ташкилотлар ихтиёрида қолдирилган қўшимча 3 фоизлик аъзолик бадалли ҳисобидан 468 дона имтиёзли йўлланма берилди. Ёзги мавсумда эса 13839 нафар бола оромгоҳларда соғломлаштирилди.

Бирлашма оммавий спортни ривожлантириш, соғлом турмуш тарзи барқарорлигини таъминлашда фаол иштирок этди. Анъанавий равишда меҳнаткашлар ўртасида спорт тадбирлари мунтазам ўтказиб борилди. Туризмни ривожлантириш дастури доирасида эҳтиёжманд оилаларнинг 2232 нафар вакили юртимизнинг Самарқанд, Бухоро, Тошкент, Хива, Термиз каби шаҳарларига саёҳат қилишди. Бунга 77,6 млн. сўм сарфланди. «Дельфин» сузиш-соғломлаштириш ҳавзаси томонидан ёзги мавсумда тармоқ касаба уюшма органларига 21,7 млн. сўмлик 2174 та абонемент тарқатилди.

Обод турмуш йилида бу йўналишдаги ишлар кўламини янада кенгайтиришни режалаштирганмиз. Меҳнаткашларни ижтимоий-иқтисодий муҳофазасини кучайтириш, аъзоларимизнинг ҳимояга муҳтож қатламига кўмак беришга алоҳида эътибор қаратаёلمиз.

Вазирлар Маҳкамасининг ишчи гуруҳи яқинда вилоятимизда бўлиб, кичик ва ўрта бизнес, оилавий тадбиркорликни ривожлантириш мақсадида 2013-2015 йилларга мўлжалланган 1004 та лойиҳа устида иш олиб борди ҳамда уларни амалга ошириш билан қўшимча 24241 та янги иш жойи барпо этиш вазифаси белгилаб олинди. Бу йил бошида тасдиқланган 64649 та иш жойи билан биргаликда жами 88890 та иш ўрни яратилади, деганидир. Олдимизда турган вазифа ушбу лойиҳаларни тўлиғича бажарилишида жамоатчилик назоратини олиб боришдан иборат. Ўз навбатида, корхоналарда амалиёт ўтаётган коллеж битирувчиларига моддий ёрдам беришни давом эттирамиз. Жумладан, жорий йилда 2700 нафар ўқувчига 70 млн. сўмлик кўмак кўрсатилиши кутилмоқда. Ўқувчиларга касаба уюшма стипендиялари берилиши ҳам кўзда тутилаяпти. Аҳоли реал даромадларини ошириш учун шахсий томорқалардан фойдаланиш, паррандачилик, асаларичилик, қуёнчиликни ривожлантириш, иссиқхоналар қурилишида ҳам фаол бўлишимиз лозим. Шунингдек, «Маҳалла» хайрия жамоат фонди билан ҳамкорликда «Обод маҳалла», «Обод хонадон» кўрик-танловларини ўтказиб, ғолибларни рағбатлантириш белгилаб олинди.

Вилоятда намунали туман сифатида танланган Кумкўрғонда ишлар қизғин. Бошланғич касаба уюшма ташкилотлари нуфузи, тизимдаги кадрлар ва фаоллар салоҳиятини оширишга қаратилган чора-тадбирлар дастури ижросига алоҳида эътибор қаратилаяпти. Эътиборли томони, ходимларга санаторийлар учун йўлланмалар бериш муддати аввал 5 йил бўлса, кейин 3 йил, ҳозирда 2 йилда бир марта бериш имконияти туғилди. Ходим томонидан йўлланма учун қисман тўлов аввалги 50 фоиз ўрнига 45 фоиз қилиб белгиланди. Такомиллаштиришнинг асл мақсади бўлган бошланғич ташкилотларга 60 фоиз маблағ қолдириш ҳисобига тушган аъзолик бадалларининг 10 фоизини йўлланмаларга сарфлаш кўзда тутилди.

Таъкидлаш керакки, бу йил фарзандларимизни дам олдиришга жуда катта эътибор қаратилади. Шунингдек, 300 кишининг Самарқанд, Бухоро, Хива, Тошкент шаҳарларига, 6 минг кишини эса Сурхон воҳаси тарихий қадамжоларига саёҳатлари ташкил этилиб, Обод турмуш йилида аҳолига 40 млн. сўмлик хизматлар кўрсатишни режалаштирганмиз.

Абдукарим АХМЕДОВ,
Сурхондарё вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси кенгаши раиси

Касаба уюшмалари

■ Намунали ташкилотлар ҳаётидан

Пойтахтимизнинг Мирзо Улуғбек туманидаги 137-махсус мактабгача таълим муассасаси касаба уюшма қўмитаси намунали бошланғичлардан ҳисобланади.

БОЛАЖОНЛАР ҚУВОНЧИ

— Масканимизда 198 нафар болага 36 нафар педагог таълим-тарбия бермоқда. Муассасамиз ихтисослашган бўлгани учун асосан 3 ёшдан 7 ёшгача бўлган гапиришда нуқсони бор болаларни қабул қиламиз, — дейди муассаса мудираси Умида Назарова. — Уларнинг таълим-тарбияси доим диққат-эътиборимизда. Шу ўринда «Устоз-шогирд» тизими бўйича тарбиячи-педагогларни тайёрлаш ва малакасини оширишга алоҳида эътибор қаратилаётганини алоҳида таъкидлаш лозим. Чунки, ҳар бир ёш ходимга малакали ҳамда тажрибали педагоглар бириктирилган. Бу эса, юқорида таъкидланганидек, гапиришда нуқсони бор болалар (логопетик) нутқини ўстиришда муҳим аҳамият касб этади.

— Мазкур муассасада фаолият юритаётган ходимларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, муносиб меҳнат шароити яратиш, меҳнат муҳофазаси, мазмунли дам олиши учун барча шарт-шароит муҳайё этилган, — дейди касабакўм раиси Маъфура Зиёмуҳамедова. — Маънавий-маърифий, «Маънавият соатлари», байрамларга бағишлаб тадбирлар уюштириш касаба уюшмасининг асосий вазифаларидан бир ҳисобланади. Ўтган йили бир гуруҳ ходимларимизнинг Самар-

қанд ва Бухоро шаҳарларига саёҳати ташкил этилди. Театр томошаларига чипталар тарқатилди. Ходимлар соғлигини тиклаш ҳам доимий эътиборимизда. 2012 йилда икки нафар педагог «Оқтош» ва «Кумушкон» санаторийларида дам олдирилди.

Халқ таълими ходимлари ўртасида туман ва шаҳар миқёсида ўтказилаётган спорт мусобақаларида ҳам фаол иштирок этиб, бир қанча соврин ва фахрий ёрлиқларни қўлга киритиб келаяпмиз.

2012-2014 йилларга тузилган жамоа шартномасида акс этган барча бандларнинг бажарилишига эришилмоқда. Масалан, уч ва ундан кўп фарзанди бор оналарга қўшимча ҳақ тўланадиган бир кунлик таътил ёки ўн саккиз ёшга тўлмаган ходимларга моддий ва маънавий кўмак берилади. Нафақадаги фахрийларимиз ва фарзандли бўлган аёлларимиз ҳолидан хабар олиниб, уларга совғалар улашилаётир.

Ходимлар малакасини оширишга катта эътибор қаратилган. Ўтган йили уларнинг 11 нафари билимини мустаҳкамлади. Бу ишлар жорий йилда ҳам давом эттирилади.

Нарзулла МАҲАМОВ,
«Ishonch» мухбири

■ Бошланғичда нима гап?

Бугунги кун талаби барча бўғинлардаги, жумладан, бошланғич касаба уюшма ташкилотлари бюджети маблағларини мақсадли сарфлаш, тасарруфидаги мол-мулкдан оқилона фойдаланишни тақозо этмоқда.

Бунда касаба уюшма органларидан ўз молиявий фаолиятини танқидий жиҳатдан қайта кўриб чиқиш, маблағларни фақат Уставда белгиланган вазифаларни амалга оширишга йўналтириш, ортиқча сарф-харажатларга йўл қўймаслик, тежамкорлик чораларини кўриш талаб этилади. Шу билан бирга қонунларда белгиланган ҳуқуқлар доирасида касаба уюшма бюджетини қўшимча даромадлар билан тўлдириш, бунда янги ва самарали усуллардан кенг фойдаланиш муҳим.

Касаба уюшмалари тизимида олиб борилаётган такомиллашув жараёни ўлароқ бошланғич ташкилотларга кўпроқ эътибор қаратилмоқда. 2011 йилнинг иккинчи ярмидан бошлаб йиғилган аъзолик бадалининг 50 ўрнига 53 фоизи уларда қолдирилиши белгиланган эди. Бу катта имконият бўлиб, ходимлар ва уларнинг оила аъзолари, фарзандларини соғломлаштиришга муҳим ҳисса бўлиб қўшилди.

Фаолиятнинг асосий йўналишлари қуйи бўғинда амалга оширилиши инobatга олиниб, жорий йилнинг 15 февралидан бошлаб аъзолик бадалининг 60 фоизи бошланғич ташкилоти-мизда қоладиган бўлди. Бу-

ларнинг барчаси молиявий имкониятларимизни кенгайтирибгина қолмай, қатор режаларимизни амалга оширишга шароит яратди.

«Жиззахавтоўл» ҳудудий йўллардан фойдаланиш ташкилоти 2600 километр масофадаги умумфойдаланиш йўлига хизмат қилади. Ўтган йили жамоа 52 млрд. сўмлик қурилиш, реконструкция, капитал, жорий таъмирлаш ва сақлаш каби ишларни бажарди. Бунда, албатта, касаба уюшма фаоллари ва аъзоларимизнинг ҳиссаси катта бўлди. Корхонада 14 та цех касаба уюшма қўмитаси бўлиб, улар 746 нафар аъзони бирлаштирган.

Муносиб иш ҳақи — энг яхши рағбат. Жамоада вилоят тармоқ келишувига мувофиқ ходимлар меҳнатига муносиб ҳақ тўлаш, қатор ижтимоий имтиёз ва кафолатлар жорий этиб борилаяпти. Ушбу локал ҳужжатга кўра, меҳнатга ҳақ тўлаш бўйича ягона тариф сеткасининг биринчи разряди «бошланғич разряд» деб белгиланган. Тариф ставкаларини (лавозим маошларини) энг кам ойлик иш ҳақидан келиб чиқиб белгилаш тартиби сақланган ҳолда иш ҳақини ҳисоблаш учун қўлланилаётган ягона тариф сеткаси коэффицентлари қиймати 1,5 баробар оширилди ва ўрта-

ТАКОМИЛЛАШУВ

МЕХНАТКАШЛАРНИНГ ҲАМКОРИ ВА ТАЯНЧИ

■ «Ободлик кўнгилдан бошланади» республика танловига

Темирийўлчилар ҳақида гап кетганда манзилларни манзилларга туташтирувчи касб эгалари кўз олдимизда гавдаланади. «Ўзтемирийўлконтейнер» очик акциядорлик жамиятида ишловчиларни ана шундай фидойи инсонлар дея аташ мумкин. 811 нафар ходим меҳнат қилаётган корхона касба уюшма кўмитаси раиси Абдуразик Нигманов шундайлардан биридир. У бу вазифада 2001 йилдан буён ишлаб келмоқда.

— Суягим меҳнатда қотган, — дейди касабакўм раиси. — Отам Абдурауф Нигманов темирийўлчи, онам тикувчи бўлишган. Ота касбини эгаллаб, эъзоз топган бўлсам, онамнинг пазандалиги, хушмуомалалиги, меҳнатсеварлигига ҳамиша ҳавас қилиб, шундай инсон бўлишга ҳаракат қилдим.

1957 йилда туғилган Абдуразик Нигманов болалигидан техникага меҳр қўйди. Ўн икки ёшдан темирийўлчилар тўғарагига қатнаша бошлади. Бу ерда у тепловозлар, вагонлар, релслар ва темирийўл қурилмалари тўғрисида устози Ботир Ҳамидовдан кўп нарса ўрганди. Ушандаёқ темир йўлда меҳнат муҳофазасига риоя қилиш — инсон соғлигининг посбони, деган тушунчани англаб етди.

Абдуразик мактабни битиргач, Тошкент темир йўл муҳандислари институти талабаси бўлди. Уша йилиёқ ўқишни кечки бўлимга ўтказиб, Тошкент юк ортиш-тушириш механизациялаштирилган дистанциясига электр чилангари устасига шогирд бўлиб ишга кирди.

ШУНДАЙЛАР БОР БЎЛСИН

Интилувчанлиги, ўз соҳасини яхши ўзлаштиргани туфайли, бир йил ичида малакаси 2-разряддан 5-разрядгача оширилди.

Ҳарбий хизматдан сўнг ҳам у шу жамоада электромонтёр бўлиб ишлади. Техника соҳасида яратган янгиликлари натижасида ўнлаб кўтарма кранлар кабел электр таъминотидан троллей электр таъминотиға ўтказилиб, корхона маблағини тежашда ўз ҳиссасини кўшганлиги учун Темирийўл бошқармаси раҳбариятининг мукофотларига сазовор бўлди. 1980 йилда у кўтарма кранларни таъмирлаш бўйича муҳандислик лавозимига тайинланди. Ивланишлар самараси ўлароқ кўтарма кранларга жуда кўп янгиликлар, қулайликлар яратди. Бу борада меҳнат хавфсизлиги бўйича ҳам юксак натижаларга эришилди.

А.Нигманов 1982 йилда корхона раҳбарининг техник масалалари бўйича муовини этиб тайинланди ва Сергели механизациялаштирилган юк саройи лойиҳасини амалга оширишда, замонавийлаштирилган катта контейнерлар, оғир юклар ва ускуналарни ортиб туширувчи кранлар монтажида, кадрларни ўқитиб, тайёрлашда фаол қатнашди. Икки йилдан сўнг шу юк саройига раҳбар бўлди. 1984 йилда янгиликлар ихтиро қилиш кўрик-танловида темир йўл корхоналари ишчилари орасида юқори ўринларни эгаллаб,

қўлқоп, ишчи кийимлари, желет ва халатлар билан таъминламоқдалар.

Йиллар давомида шу соҳада пишиб етилган касабакўм етакчиси меҳнаткашларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш, соғлом ва адолатли иш шароити яратилиши, меҳнат хавфсизлиги ва ишлаб чиқариш санитарияси масалаларини юқори ўринга қўйишга интилмоқда. «Ўзтемирийўлконтейнер» ОАЖ раҳбари билан меҳнаткашларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳимояланиши, меҳнат шароитлари ва уларга ҳақ тўлаш, маданий-маърифий, жисмоний тарбия ва спорт масалалари таъминланиши борасида қизгин ҳамкорлик қилаёпти.

У байрамларда уруш қатнашчилари, байналмилал жангчилар ва кам таъминланган, боқувчисини йўқотган оилаларга моддий ёрдам ажратилишида бош-қош. Тез-тез спорт мусобақалари ўтказиб турилади.

Ҳозирга келиб корхона ишчи-хизматчиларининг 330 дан ортиғи санаторий, санаторий-профилакторий ва дам олиш масканларида соғломлаштирилди. Уларнинг 490 дан ортиқ болалари оромгоҳларда соғломлаштирилиб, 60 дан зиёд оилалар дам олиш масканларида дам олдирилди. Нафақахўрларнинг 61 нафари корхона ҳисобидан «Назарбек» ва «Чимён» санаторийларида бепул соғломлаштирилди.

Меҳнаткаш, тиришқоқ, уддабурон, фидойи, шу кун талабларига лаббай, деб жавоб бериб, енг шимариб жонбозлик кўрсатётган шундай инсонлар бор бўлсин.

Комила БОЙМУРОВА,
«Ishonch» мухбири

■ Маънавият соатлари

ҚЎШНИНГ ТИНЧ — СЕН ТИНЧ

Тинчлик бор жойда ривожланиш бўлади. Бироқ юксак маънавиятли кишигина шу неъматнинг қадрига етади. Касаба уюшма ташкилотлари ташаббуси билан уюштирилаётган аксарият тадбирлар ҳам меҳнаткашларнинг маънавиятини юксалтиришга қаратилган.

Яқинда Ўзбекистон Фанлар академияси бирлашган касаба уюшма кўмитаси томонидан соҳа фаоллари ҳамда «Шўхрат» медали соҳиби, Халқаро антик дунё илмий академияси академиги, халқ таълими аълоҳиси Қобилбек Каримбеков иштирокида давра суҳбати ташкил этилди.

Нотиқ асосан мустақиллик даври давомида давлатимиз раҳбари томонидан олиб борилаётган тинчлик сиёсати борасида қатор

мисолларга тўхталиб, кенг таҳлил қилиб берди. Хусусан, салкам 35-40 йилдан буён уруш оловида қоврилаётган қўшни Афғонистон билан ўзаро муносабатларимиз юртимизда тинчликни сақлашда яна бир оқилона сиёсат эканлиги таъкидланди.

Давра суҳбати савол-жавобларга бой, ҳар жиҳатдан самарали бўлди.

Дилором АЛЛАҚУЛОВА,
«Ishonch» мухбири

ча иш ҳақини қўшимча тўловлар ҳисоби билан ярим йиллик ва йил якуни бўйича мамлакатимизда белгиланган энг кам иш ҳақининг 10 баробаригача оширишга эришилмоқда.

Маъмурият билан фаол ва самарали ҳамкорлигимиз ту-

сўм келиб тушди. Шу маблаг ҳисобидан 8 нафар ходим сиҳатгоҳларга имтиёзли ва бепул йўлланма билан таъминланди, 2 нафар меҳнат фахрийси ва ёлғиз кексаларга 225 минг сўмдан моддий ёрдам кўрсатилди. Ходимларнинг 13 нафар фарзанди

болалар оромгоҳларида бепул соғломлаштирилди.

Касаба уюшма маблағларини «умумий фаолиятга» эмас, балки аниқ, муҳокама этилган ва тасдиқланган дастурлар ижроси йўлида сарфлашга киришдик. Масалан, ходимлар ва улар оила аъзолари, фарзандларининг маданий ҳордиқ чиқаришига, шунингдек, касаба уюшма туризмига алоҳида эътибор қаратганмиз. Сўнгги бир ойда 210 нафар ходим ва улар оила аъзоларининг Ю.Ражабий номидаги вилоят мусиқали драма театрига, шунингдек, уларнинг 50 нафар фарзандининг вилоят кўғирчоқ театрига ташрифи уюштирилди. 60 нафар ходимнинг Самарқанд бўйлаб саёҳатига

1.750,9 минг сўм сарфланди.

Бошланғич касаба уюшма ташкилотлари етакчиларининг «Бошланғич ташкилот — касаба уюшма ҳаракатининг асоси» шиори остида Тошкентда ўтказилган 1 Республика форумида қатнашиб, катта таассуротга эга бўлдим. Форум фаолиятимиз самарадорлигини ошириш, касаба уюшма фаолларининг интеллектуал ва маънавий салоҳиятини юксалтириш, бошланғич ташкилотлар олдига турган вазифаларни белгилаш баробарида етакчиларнинг ўзаро тажриба алмашишини ташкил эта олгани билан аҳамиятлидир. Галдаги вазифаларимиз — тизимдаги ўзгаришларни оқилона англаб, касаба уюшма фаолиятида қўллай билиш. Бунда касаба уюшма фаолларига таянишимиз аниқ. Улар эса катта куч.

Бектемир ХУДОЙБЕРДИЕВ,
«Жиззахавтойўл»
худудий йўллардан
фойдаланиш
ташкilotи бошланғич
касаба уюшма кўмитаси
раиси

САМАРАСИ

файли иш ҳақидан қарздорлик бутунлай барҳам топди. Ижтимоий шериклик тамойилига кўра ходимларнинг ўртача ойлик иш ҳақи муттасил ортиб, уларга ойига икки минимал ойлик иш ҳақи миқдорида овқат пули, бир минимал ойлик маоши миқдорида йўл пули бериб борилмоқда.

Ўтган йили касаба уюшма даромади 70511,1 минг сўмни ташкил этди. Бу маблаг сметанинг ҳаражат қисмида кўрсатилган мақсадларга сарфланди. Шу ўринда яна бир муҳим жиҳатга тўхталсам. Вилоят тармоқ келишувига мувофиқ бир фозизлик хўжалик ажратмаларига ўтган йили 38493,7 минг

■ Ижтимоий шерикларимиз фаолиятидан

Мамлакатимизда ишбилармонлик муҳитини янада яхшилаш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш ҳамда соҳа вакилларининг ҳуқуқларини таъминлашга катта эътибор қаратилмоқда. Бу борада Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси ҳам изчил фаолият олиб бораётир.

ТАДБИРКОРЛАР ЎҚИТИЛАДИ

Жумладан, ўтган йили 116 та норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳалари ишлаб чиқилишида иштирок этилди. 13 та худудий бошқарма ҳузурида ташкил этилган ҳакамлик судларига умумий қиймати 91.9 млрд. сўмлик ва 761,01 минг АҚШ доллари миқдорида 1 226 та даъво аризаси киритилиб, уларнинг аксарияти қаноатлантирилди. 70 дан ортиқ хорижий делегация ва ишбилармон доиралар билан музокаралар олиб борилиб, 20 та қўшма корхона ва 29 та чет эл корхонаси тузилишига кўмаклашилди. Шунингдек, йил мобайнида 10 та ҳамкорлик битими тузилди. 171 та корхонага 12,873 млн. АҚШ доллари миқдорида хориждан замонавий технология ва асбоб-ускуналар олиб келишда ёрдам берилди. 96 та турли кўргазма, ярмарка ташкил этилиб, уларда 6 мингга яқин маҳаллий ҳамда хорижий компания ва фирмалар қатнашди. Чет давлатларда ўтказилган 55 та кўргазма ва ярмаркада 646 тадбиркор иштирок этди.

Фарғона, Андижон, Гулистон шаҳарлари ва Тўртқўл туманида «Ягона ойна» бизнесга кўмаклашув марказлари ишга туширилди. ССП Ижро этувчи кўмитаси, худудий бошқармалари ва туман (шаҳар) тузилмалари ўртасида «CISCO» тармоғи ўрнатилиб, ССП Ижро этувчи кўмитаси, худудий бошқармалар ва 60 та туман (шаҳар) тузилмалараро ички телефон алоқасини йўлга қўйиш, видеоконференция уюштириш имконияти яратилди.

Бундан ташқари, соҳа ходимларидан 84 киши Ўзбекистонда, 46 киши эса АҚШ, Япония, Хиндистон, Германия, Люксембург, Туркия, Хитой, Жанубий Корея, Малайзия, Сингапур, Бельгия, Туркменистон, Қозоғистон, Украина, Хорватия, Тайванд, Швейцария, Россия, Португалия сингари мамлакатларда малакасини оширди. ССП тизими орқали 13,3 мингдан зиёд тадбиркор ўқитилди. Республика бўйича ўтказилган «Тадбиркор куни» тадбирида 34 488 киши қатнашди.

Обод турмуш йилида яна талай ишлар амалга оширилади. Мисол учун, оилавий бизнес билан шуғулланиш истағида бўлган фуқаролар учун ўқув курслари ташкил этилади.

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Миллий матбуот марказида ўтказилган «Ўзбекистон савдо-саноат палатасининг худудий бошқармалари, ахборот-маслаҳат ҳамда бизнесга кўмаклашиш марказлари фаолияти ва имкониятлари» мавзусидаги матбуот анжуманида шулар ҳусусида сўз юритилди.

Шарофат НОРҚУЛОВА,
«Ishonch» мухбири

Ангорнинг Барчиной қизи

«... Спортда эришган юксак натижалари учун синхрон сузиш бўйича Шоҳида Зоҳидова ва айкидо бўйича Осиё чемпиони сурхондарёлик Сарвиноз Шайдуллаева Зулфия номидаги Давлат мукофоти билан тақдирланди.

Яқинда Тошкентда Хотин-қизлар байрамига бағишланган тантанали маросимда сўзга чиққан С.Шайдуллаеванинг фикрларига эътибор берадиган бўлсак, унинг қандай ишонч билан ўз юрти ҳақида фахр билан гапиргани барчамизни мамнун этади. Мен билмадим, бундай қизларга ҳар томонлама муносиб куёв бўлиш, уларнинг меҳрини, муҳаббатини қозониш учун энди йигитларимиз қандай марраларни забт этиши керак бўлар экан?».

(Президент Ислам Каримовнинг Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси Ҳомийлик кенгашининг йиғилишидаги маърузасидан).

Юртимиз мустақил бўлмаганида 19 баҳорни қаршилаётган қиз Парижда бўлиб ўтган нуфузли мусобақада қатнаша олармиди?! У ердан совриндор бўлиб, медал олиб қайтармиди?! Бугун Сарвиноз ва унга ўхшаш юз минглаб ёшларнинг толеи баланд, бахти чопган. Фақат ўзида ҳаракат, қизиқиш, интилиш бўлса кифоя, ҳоҳ спортда бўладими, ҳоҳ фан-техника соҳаси ё тадбиркорликда бўладими, нимага қодирлигини кўрсатиш учун барча имконият эшиклари очик.

Сарвиноз Шайдуллаева маърифатли, спортни жондидан севадиган оилада камол топди. Отаси Жуманазар узоқ йиллар ички ишлари соҳасида меҳнат қилган ва ўзи ҳам йигитлик чоғларида спортнинг кураш, футбол, волейбол турлари билан шуғулланган. Айниқса, Ангор, Шеробод туманларидаги тўй олишларида соврин олиб қайтмаса, кўнгли жойига тушмайдиган полвон бўлган. Спорт билан мунтазам шуғуллангани учун ҳам уни ички ишлар ходим-

лари шахсий таркибига қабул қилишган.

Жуманазар Шайдуллаев ва муаллима Олия Чориева турмуш қуришганда «Тўнғич фарзандимиз қиз бўладими, ўғилми, спортга қизиқтирамиз, ўзи истаган спорт тури билан шуғулланишига имкон яратиб берамиз», деб ният қилишган экан. Сарвиноз дунёга келганда Олияхон бироз қаршилик қилган бўлса-да, бир сўзга Жуманазар ваъдасида турди. Беш ёшли қизини спорт мусобақаларига эргаштириб юрди. У фарзанди машҳур спортчи бўлмаса ҳам, ҳеч бўлмаса ўзини ҳимоя қила оладиган эпчил, абжир, чаққон бўлишини истарди.

Сарвиноз дастлаб қишлоқда фаолият кўрсатаётган каратэ клубига қатнади. Мурабийлар Асқарали Ёқубов ва Хурсан Қурбонов уни каратэнинг комбат айкидо йўналиши билан шуғуллантира бошлади. Сарвиноз тенгдошлари ва ўзи билан бирга шуғулланган қизлар орасида чаққонлиги, довжораклиги билан ажралиб турарди. Феълларидаги босиқлик эса унинг беллашувларда ғалаба қозонишида асосий ўрин тутарди. Сарвиноз салгина муваффақиятсизликдан тушкунликка тушмасди.

Айнан шу сабаб у республика мусобақаларининг 9 марта ғолибига айланди. Хусусан, 2010 йилда Тошкентда ўтказилган комбат айкидо якка кураши Лаёт-контакт йўналиши бўйича ўтказилган республика очик чемпионатида ўз вазни (60 кг.) бўйича ғолибликни қўлга киритди. Шу муваффақиятидан сўнг унга халқаро турнирларда қатнашишга кенг йўл очилди. Ўтган йили апрелда Россиянинг Санкт-Петербург шаҳрида комбат айкидонинг Демон йўналиши бўйича ташкил этилган халқаро турнирда ҳам шохсупадан жой олди. Ўзбек қизининг спортдаги маҳорати рус мутахассисларида катта қизиқиш уйғотди ва мурабийларидан Сарвинозни Санкт-Петербургдаги клублардан бирида қолдиришни сўради. Лекин у ҳар қандай қулай шароит бўлмасин, Ватанига қайтишни, халқаро мусобақаларда фақат Ўзбекистон номидан қатнашишни афзал кўрди.

2012 йил ноябр ойида устози Асқарали Ёқубов билан Парижда Комбат айкидо спортининг Фули контакт йўналиши бўйича ўтказилган жаҳон биринчилигида қатнашди ва юртимизга кумуш ме-

дал билан қайтди.

— Спортда қандай ютуқларга эришган бўлсам, аввало, қизлар спортига кенг йўл очган Президентимизга, мени камолга етказган халқимга ташаккуримни айтаман. Қолаверса, отамдан, Ангор тумани ҳокимлиги ва ўзим таҳсил олаётган Ангор педагогика коллежи жамоасидан миннатдорман, — дейди Сарвиноз Шайдуллаева.

Айтиш керакки, иродали Сарвиноз мусобақа-ю машғулотлар билан андармон бўлиб қолмай, асосий мақсади мактабда, коллежда илм олиш, фан сирларини ўзлаштиришдан ҳам чалғимади. Илм билан спортни уйғунлаштирди. Тумандаги 37-умумтаълим мактабидан 6-синфгача сабоқ олгач, сўнгра инглиз тилини мукамал эгаллаш ниятида тумандаги математика ва инглиз тили фанларига ихтисослаштирилган 3-маҳсус мактабда таҳсил олди. Ўтган уч йилда Ангор педагогика коллежининг «Жисмоний тарбия ва болалар спорти мурабийи» мутахассислиги бўйича фақат аъло баҳоларга ўқиди.

— Спортдаги камтарона хизматларим учун Зулфия номидаги Давлат мукофоти лойиқ-

топилдим. Биз, қизларни шунчалик эъзозлаб, алоҳида мукофотлар таъсис этгани ва мендек бир қизга бу юксак мукофотни лойиқ кўргани учун Президентимиздан умрбод миннатдорман. Айниқса, Юртбошимизнинг Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси Ҳомийлик кенгашининг йиғилишидаги маърузасида менинг шаънимга айтган мақтов сўзларини эшитиб, кўзимдан кувонч ёшлари окди. Юртбошимизнинг бу ишончини оқлашга сўз бераман, — дейди Сарвиноз. — Қолаверса, Зулфияхонимдек юксак маънавиятли, дунёга танилган, билимдон, зукко инсонга издош бўлишнинг катта масъулиятини ич-ичдан ҳис қилиб турибман. Ниятим — улуғ шоирадек Ўзбекистон номини дунёга танитиш, ўзбек қизининг нима-ю қодирлигини, унинг дунёда ҳеч кимдан кам эмаслигини амалда исботлашдир. Бу йил коллежни битираяпман. Лекин бир дақиқа ҳам математика ва инглиз тили сабоқларини қанда қилгим келмайди. Болалигимдан ички ишлар ходими бўлишни ўзим ҳам, отам ҳам жуда-жуда орзу қилардик.

Айни пайтда Сарвиноз Шайдуллаева Республика ички ишлар академиясига ўқишга кириш, халқимизнинг тинч-осойишталиги йўлида хизмат қилувчи касб эгаси бўлиш учун пухта ҳозирлик кўрмоқда.

Рустам ДАВЛАТОВ,
«Ishonch» мухбири

Бўлажак мутахассислар маскани

Юртимизда ёшларни баркамол инсонлар этиб тарбиялаш, уларнинг бирор-бир мутахассислигининг этагидан тутишига кўмак бериш борасида кенг қўламли ишлар амалга оширилмоқда. Президентимиз раҳнамолигида таълим соҳасига қаратилаётган улкан эътибор, хусусан, ўрта махсус, касб-хунар таълими тизими ривожини йўлидаги саъй-ҳаракатлар натижасида кўплаб ютуқларга эришилаётир.

Бунинг исботини коллежимиз мисолида ҳам кўриш мумкин. Таълим даргоҳимиз 2005 йилда ташкил этилган бўлиб, бу ерда асосан иқтисодий йўналишлар бўйича мутахассислар тайёрланади. Бу ерда ҳозирда 1051 нафар ўқувчи билим олиб, касб-хунар сирларини ўрганишмоқда. Жумладан, молиячи, бухгалтерия иши, банк иши, компютер ва компютер хижозларини сошлаш техникаси, технология, тикувчилик, ишлаб чиқариш, солиқ инспектори, фермерлик иши, ветеринар, хўжалик ҳуқуқий фаолияти, бошланғич таълим йўналишлари мавжуд. 70 дан ортиқ тажрибали устозлар таълим-тарбия бериб келишмоқда.

11000 та китоб фондига эга Ахборот ресурс маркази, 72 ўринли қироатхона, 50 ўринли ётоқхона, 100 ўринли ошхона, 210 ўринли фаоллар зали, очик ва ёпиқ спорт майдонлари, теннис корти ёшлар хизматида. 10 та спорт, 13 та фан, 3 та ижодий тўғараклар фаолият кўрсатмоқда.

Ўқувчиларнинг маънавий дунёқарашини юксалтириш, улар ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш алоҳида эътиборда. Коллежимизда ташкил этилаётган «Гиёҳвандлик — умр эғови», «ОИТСиз келажак сари», «Чекмасдан ҳаёт завқини сур», «Давлат раизлари ҳақида», «Конституция — бахтимиз пойдевори», «Огоҳлик — ўз-ўзини ағлаш демакдир», «Ватан ҳимояси — муқаддас туйғу», «Алишер Навоий — барҳаёт сиймо» каби кўплаб тадбирлар шу мақсадга хизмат қилаётир. Қизлар кенгаши ташаббуси билан «Эрта турмушнинг салбий оқибатлари», «Ораста қиз ёндафари», «Эртага она бўласиз», «Қиз бола тозалikka масъул» каби кўргазмалар тадбирлар, кечалар уюштирилиши ҳам қизларни келгуси ҳаётга тайёр-

лашда муҳим аҳамият касб этапти.

Шунингдек, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати томонидан ўтказилаётган «Интеллектуал салоҳият» гуруҳлараро интеллектуал ўйини ёшларнинг билимини чархлашга кўмак бермоқда.

Улуғ мутафаккир шоир Алишер Навоий таваллуд топган кун муносабати билан бўлиб ўтган тадбирда 2- ва 3-босқич талабалари томонидан турли саҳна кўринишлари намойиш этилиб, шоир ҳаёти ва ижоди бўйича савол-жавоблар ўтказилди. Коллеж ўқувчиси Маъруф Эркинов улуғ бобомиз портретини чизди.

Алламурод КЕЛДИЕВ,
Чироқчи иқтисодий касб-хунар коллежи
директори

Бухоро вилоят касб-хунар таълими бошқармасидан хабар қилишларича, битирувчи ёшларнинг кўпчилиги «Ишбилармон талаба», «Диплом билан бизнесга» каби лойиҳаларда фаол иштирок этиб, яхши натижаларга эришмоқда.

Диплом билан бизнесга

— Ҳар йили вилоятда улар учун юз минглаб иш ўринлари яратилмоқда, тадбиркорликка ўқувчи борларга эса тижорат банклари томонидан кредитлар берилмоқда, — дейди вилоят касб-хунар таълими бошқармаси бошлиги Шавкат Жавлонов.

Бухоро Давлат университети қошидаги 4-академик лицей талабаси Жасур Мустафоев иқтидорли ёшлардан. Унинг амортизацион мосламалар ёрдамида фронтал зарбага ёнгил автомобиллар бардошини ошириш борасидаги инновацион лойиҳаси «GM Uzbekistan» компаниясида ишлаб чиқарилаётган машиналарда қўллашга қарор қилинди.

— Лойиҳам билан кўрик-танловда қатнашиб, ғолибликни эгаллаганим билан фахрланаман, — дейди ёш иxtирочи. — Хурсанд қиладиган томони ютуқларимиз муносиб тақдирланмоқда.

Қадимий ва ҳамиша навқирон Бухорода бундай иқтидорли ёшлар кўп. Вобкент қишлоқ хўжалик касб-хунар коллежи талабаси Дурдона Фаниева ҳам ширинликлар тайёрлаш лойиҳаси бўйича кўрик-танловда фахрли иккинчи ўринни эгаллади.

«Диплом билан — бизнесга» лойиҳасида қатнашган Когон саноат ва транспорт коллежи ўқувчилари Феруз Эргашев, Иброҳим Маменов, Садоқат Ҳамроева, Ромитан қурилиш ва хизмат кўрсатиш коллежи ўқувчиси Элёр Шодиев каби ёшлар тижорат банкларидан кредит олиб, иш бошладилар. Улар ташкил этган кичик корхоналарда турли-туман халқ истеъмол моллари тайёрланмоқда.

И.НИШОНОВ

лар бўйича электрон дарсликлар ишлаб чиқилган. Талабаларга ўқишга қабул қилинган кундан бошлаб ҳар бир курсдаги тахсил учун алоҳида электрон дарсликлар ёзилган диск топширилади. Кутубхонамиз 20 мингдан ортиқ китоб фондига эга бўлсада, тирбандлик кузатилмайди. Чунки барча ўқув дастурларининг электрон матни дискда келтирилган.

Шу йилнинг январ ойидан бошлаб, айрим асосий фанлар инглиз тилида олиб боришмоқда. Бу эса, ўз навбатида, талабаларнинг инглиз тилида бемалол илмий ишлар олиб бориш ва мулоқот қилиш имконини беради.

ШАХМАТ ФЕСТИВАЛИ МЕЗБОНИ

— Талабаларнинг ўз иқтидорини намоён этиши учун кўпгина тўғараклар фаол ишлаб турибди, — дейди Қ. Абдурахмонов. — Спортнинг шахмат тури айниқса кенг йўлга қўйилган. 2012 йилда пойтахтда ўтган жаҳоннинг 12 нафар кучли шахматчиси иштирокидаги Гран-При туркумига кирувчи нуфузли халқаро турнирни талабаларимиз мезбон сифатида кузатди. Ташкилий ишларда кўмаклашишди. Мусобақа чоғида ФИДЕ пре-

бошладим. Ахир у кичкина. Ютгач, яна ва яна ўйнагиси келади. Ютуғидан қувониб, руҳи кўтарилди. Акси бўлса, шашти пасайиб, шахматдан совуши мумкин. Шунинг учун ҳозиргача ўйинда фақат Саидалихон ютыпти.

— Кейинги ўн-ўн беш йилда Ўзбекистонда шахматнинг ривожини қандай тасаввур қиласиз?

— Болалигимда мактабларда омавий равишда шахмат ўйнаганларини деярли кўрмаганман. Ҳозир эса республикамизнинг ҳар бир бурчагида ўғил-қизлар дона сурмоқда. Бу спорт турининг ватани Хиндистон ҳисобланса-да, унинг тарихи ажод-

ЗИЁДАН МУНАВВАР ДИЛЛАР

Г.В.Плеханов номидаги Россия иқтисодиёт университетининг Тошкент шаҳридаги филиали халқаро талаблар ҳамда Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг мақсад ва вазифаларига мувофиқ бакалаврият ва магистратура йўналишлари бўйича мутахассислар тайёрлаб бермоқда. 1995 йилда ўқув-илмий марказ сифатида ташкил қилинган ушбу таълим маскани Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 5 сентябрдаги «Г.В.Плеханов номидаги Россия Иқтисодиёт академиясининг Тошкент шаҳридаги филиали фаолиятини ташкил этиш тўғрисида»ги Қарорига мувофиқ Академия филиалига айлантирилди, шаклан ва мазмунан янги босқичга кўтарилди. Биз филиал ректори, иқтисод фанлари доктори, профессор Қаландар Абдурахмонов билан суҳбатлашиб, нафақат илм даргоҳи ҳақида, бошқа масалалар хусусида ҳам кўп нарсаларни билиб олдик.

ХАЛҚАРО НУФУЗГА ЭГА

— Россия Иқтисодиёт университетида 80 минг талаба тахсил олади ва унинг 18 дан ортиқ филиаллари бор. Тошкентдаги филиал энг кўзга кўринган муассасалардан бўлиб, унда 700 нафарга яқин йигит-қиз ўқийди. Ҳар йили 150 нафаргача бакалавр, 75 нафаргача магистр талабалар ўқишга қабул қилинади, — деди суҳбатдошимиз. — Филиал ўзини ўзи тўла молиялаштирадиган олий ўқув юрти ҳисобланади. 100 нафардан зиёд профессор-ўқитувчи фаолият олиб бориб, уларнинг 75 фоизи фан доктори ва номзодларидир. Бу даргоҳда корхона ва фирмалар учун иқтисодчи ва молиячилар, шунингдек, персонал бошқариш, меҳнат иқтисодиёти ва социологияси, пул, молия ва кредит муносабатлари бўйича ҳам кадрлар тайёрланади. Муассасамизда учта факультет ва олти кафедр фаолият олиб боради. Барча кафедра мудирлари ва деканларимиз — фан докторларидир.

Филиал бугунги кунда республикамизда эҳтиёж сезиладиган бир қатор йўналишлардаги иқтисодчи кадрларни ҳам тайёрлашга бел боғлаган. Жумладан, спорт индустрияси иқтисодчиси, ҳуқуқий масалалар бўйича иқтисодчи, сув ресурслари мутахассисликлар бўйича кадрларни тайёрлаб беришга ҳозирлик кўряпмиз. Бунинг учун Москвадаги бош қароргоҳда барча шароитлар (дастур, дарсликлар, ўқув қўлланмалари, кўргазмалар, қўроллар, амалиёт ўтказиш марказлари ва бошқалар) мавжуд.

Талабаларимиз ўқиш билан бир қаторда хорижий мамлакатлар билан танишиш, уларнинг профессор-ўқитувчилари маърузаларини тинглаш, ёзги спорт ва соғломлаштириш оромгоҳларида қизиқарли дарслар ўтиш, Россия ва бошқа давлатларда ўқув амалиётларини ўтказиш имкониятига эга. Муассасамизда барча фан-

Таниқли олимлар, шоир ва ёзувчилар иштирокида адабий-бадий кечалар ўтказиб турамыз. Абдулла Орипов, Акмал Саидов, Исмоил Соибназаров, Саидахрор Фуломов ҳамда Индонезия давлати элчиси Муҳаммад Асрихун, Россия Федерацияси элчиси Владимир Тургенев қабиладар байрам ва тантаналаримизнинг доимий иштирокчиларидир.

Бир қатор машҳур олий ўқув юртлари, жумладан, Минг йиллик тарихга эга Италиядаги Болоня университети, АҚШнинг Нью-Палтзс университети, Индонезиянинг Гунадарма университети, Малайзиянинг UCSI университети билан тўғридан-тўғри алоқалар ўрнатилган бўлиб, ҳамкорликда турли илмий-амалий анжуманлар ўтказиб турамыз. Бу алоқалар самарасини юқори баҳолаган Индонезиянинг Гунадарма университети илмий кенгашининг 2012 йил 13 сентябрдаги қарори билан менга университетнинг фахрий доктори унвони берилди. Ўйлайманки, бу илм масканимиз фаолиятига муносиб баҳодир.

Шу йилнинг 1-2 феврал кунлари филиалимизда ҳар икки йилда бир бор ўтадиган аъъанавий «Плеханов ўқишлари» халқаро анжумани ташкил этилди...

Таълим масканимиз кўп миллатли. Ўзбеклар билан бир қаторда татарлар, руслар, хитой, афғонлар, арманлар, бошқирдлар, грузинлар, греклар, яҳудийлар, қозоқлар, қирғизлар, корейлар, уйғурлар, туркманлар, бир сўз билан айтганда, 75 миллат вакиллари аҳил ва иноқ тахсил олишмоқда.

Филиалимиз ташкил топгандан буён 1680 нафар бакалавр, 470 нафар магистр тайёрланди. Уларнинг 95 фоиздан ортиғи Ўзбекистоннинг йирик корхоналарида етакчи илмий ходим сифатида иш олиб боришяпти. Иш берувчи ташкилотлар орасида Ўзбекистон Марказий банки, «Саноат-қурилишбанк», «Капиталбанк», Россиянинг «Лукойл» компанияси ҳамда ишлаб чиқариш билан боғлиқ бўлган йирик корхоналар етакчи ўринни эгаллайди...

зиденти Кирсан Илюмжинов филиалимизга ташриф буюриб, талабалар билан учрашди. Яна шуни мамнуният билан айтишим мумкинки, Халқаро шахмат Федерацияси президенти 2013 йил сентябр ойининг охирида ўтадиган Бутунжаҳон талаба-ёшларининг шахмат фестивали мезбонлигини бизнинг филиалга ишониб топширди.

— Гран-При туркумига кирувчи бу халқаро мусобақада турнирнинг бош директори бўлиб, йирик спорт анжуманини юқори савияда ташкил этишда катта ҳисса қўшганингиздан хабаримиз бор. Халқаро шахмат Федерацияси билан ҳамкорлик ҳақида ҳам тўхталсангиз...

— ФИДенинг ҳакамларидан бириман. Шунингдек, республика «Шатранж» клуби директоринман. Ўтган йилда Гран-Придан ташқари пойтахтимизда ёшлар ўртасида ташкил этилган Осиё чемпионати ҳамда Георгий Аъзамов халқаро хотира турнири директорлигини ҳам олиб бордим. Халқаро шахмат Федерацияси мутасаддилари хизматимни юқори баҳолаб, «Шахмат ўйинлари ташкилотчиси» махсус унвони билан тақдирлашди.

— Шахматни севган, унинг ривожига ҳисса қўшаётган инсон сифатида ушбу спорт турининг ёшлар тарбияси, уларнинг комил инсон бўлиб шаклланишига қўшадиган ҳиссаси ҳақида ҳам айтиб ўтсангиз...

— Шахмат санъат, спорт тури, шу билан бирга, маданият демакдир. Унинг тарбиявий жиҳатлари кўп. Шахматни яхши ўйнаган киши автомобилни тартибли бошқаради. У нафақат йўл қоидаларини, балки ўқиш ва иш давомида ҳам қонун-қоидаларни бузмасликка ҳаракат қилади. Галабага интилади.

Яқинда тўрт ёшли набирам Саидалихонга шахмат сипоҳларини таништирдим: «Мана бу подшо, бу фарзин, унинг вазири, бу сипоҳ, бу от, бу эса рух», дея ҳар бирининг жойлашиш ўрни ва юришлари ҳақида тушунча бердим. У билан ўйнаб, атайин ютқазиб бера

ларимизга бориб тақалади. Ҳинд диёрида ҳукмронлик қилган шоҳ Бобур ўз саройида бу ўйинни севиб ўйнагани ҳақида маълумотлар бор. Манбаларда айтилишича, ушбу ўйин орқали душманни маҳв этиш, ундан ҳимояланиш, жанг олиб бориш усуллари ишлаб чиқилган. Ўша пайтлар «Шатранж» — сарой аъёнларининг сеvimли ўйини бўлиб, оддий халқ уни ўйнаш ҳуқуқидан маҳрум бўлган...

Истиклол шарофати билан юртимизда шахмат жадал ривожланди. Рустам Қосимжоновнинг жаҳон чемпиони бўлгани миллатимиз шавкати ни янада улуглади. 8 ёшли Нодирбек Абдусатторовнинг тенгқурлари орасида дунё тожини кийгани эса, мамлакатимизда ушбу спорт турининг келажаги порлоқлигидан далолатдир.

Ўзбекистон аёллар терма жамоаси 2010 йил ўтган Осиё ўйинларида кумуш медални қўлга киришиб, Нодира Нодиржонова, Нафиса Мўминова каби қизларимиз улкан ютуқлари ҳали олдинда эканини бутун қитъага маълум қилди. Айни пайтда Рустам Қосимжонов муаллифлигида «Шахмат алифбоси» ўқув дарслиги тайёрланган бўлиб, ушбу спорт турини мактаб дастурига фан сифатида кириштиш бўйича ҳаракатлар ҳам йўқ эмас...

ХОНАДОНГА НУР ТЎЛСИН

— Сизнинг нафақат академик, кўплаб олимларнинг устози, балки республикамиз илм-фани ривожига ҳисса қўшаётган зиёли фарзандларнинг отаси, намунали оила бошлиғи эканлигингиз эътиборга лойиқ.

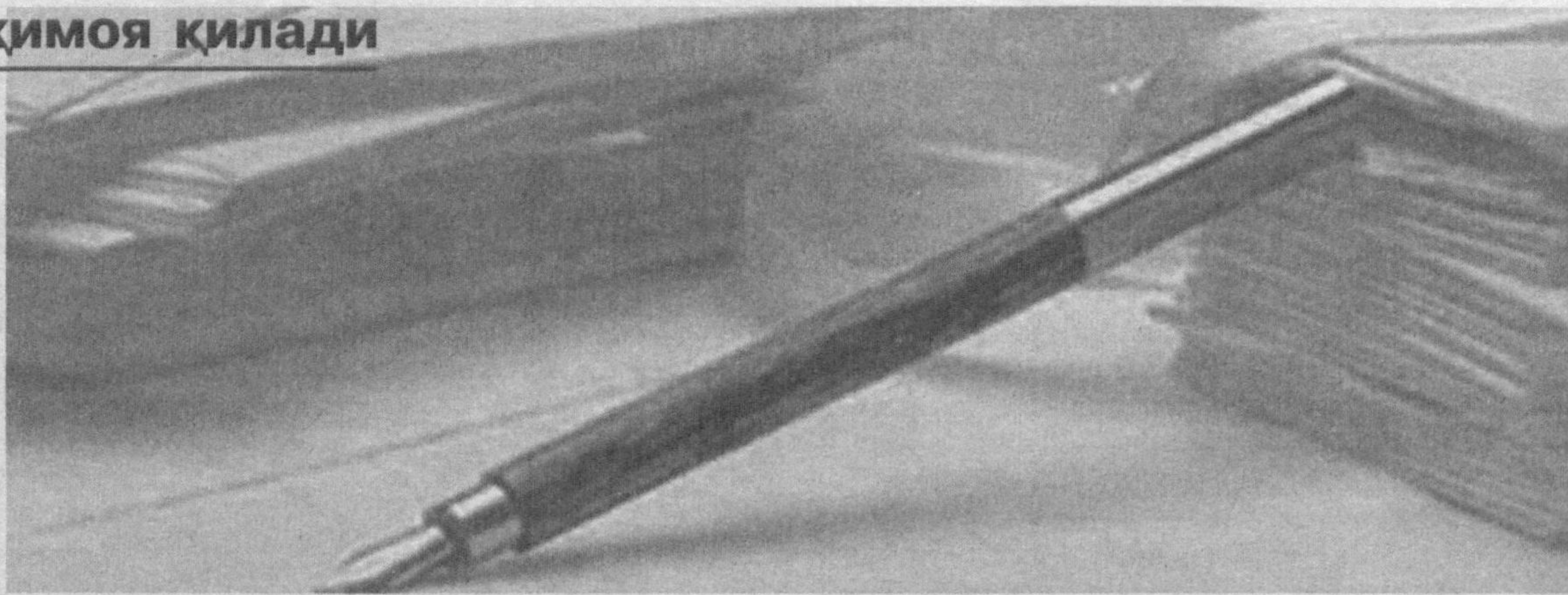
— Турмуш ўртоғим Бибиойша Абдурахмонова «Фан» илмий текшириш институтида раҳбар муовини бўлиб ишлаган. Ҳозир нафақатда. Беш нафар фарзандимиз бор. Катта ўғлимиз Олим Тошкент давлат иқтисодиёт университетининг «Халқаро иқтисодий алоқалар» факультетини тугатган. 2005 йилда «Жисмоний шахсдан олинadиган солиқлар тизими ва уни такомиллаштириш муаммолари» мавзусида докторлик диссертациясини ёқлади. Саидодилхон ҳам акиси изидан бориб, шу университетда тахсил олди. У ҳам фан доктори. Айни пайтда ўрта махсус касб-хунар таълими марказида бошқарма бошлиғи бўлиб ишламоқда. Нигора Тошкент банк коллежида катта ўқитувчи. Нодира фан доктори, профессор. Филиалимизда илмий ва инновацион ишлар бўйича проректор. Гулнорахон иқтисод фанлари номзоди. Тошкент давлат иқтисодиёт университетида катта ўқитувчи бўлиб ишлайди.

Менинг ўз фалсафам бор. Ҳар бир оила, унинг аъзолари қандай иш билан машғул бўлмасин, хонадонини зиё масканига айлантиришга ҳаракат қилиши керак. Аждодларга муносиблик аслида ана шундан бошланади.

«Ishonch» мухбири
Акмал АБДИЕВ суҳбатлашди.

Касаба уюшма ҳимоя қилади

Юртбошимиз таъкидлаганларидек, инсон ҳар нарсга чидаши мумкин, аммо адолатсизликка эмас. Бу фикрни ҳар бир раҳбар ўз фаолиятининг асосий шиорига айлантирса, меҳнат муносабатларига ноқонуний ёндашув ҳолатлари барҳам топган бўларди.

«ЁЗУВЧИ»ГА АЙЛАНГАН ФАРРОШ

бунга ким сабабчи?

Г.Абдуллаева 2010 йил 11 майда Наманган шаҳар ижтимоий иқтисодиёт ва педагогика коллежига фаррош вазифасига ишга қабул қилинган. 2012 йил 13 сентябр куни коллеж фарроши К.Ҳожиёва унинг хатти-ҳаракатларидан норози бўлиб, коллеж директори номига билдириш хати тақдим этади. Ушбу билдириш хатини директор Ш.Мамажоновна касаба уюшма кўмитаси раиси Б.Инамовга умумий йиғилишда кўриб чиқиш ва қонун доирасида ҳал қилиш учун чиқаради.

Меҳнат кодексининг 101-

моддасига асосан иш берувчининг ташаббуси билан ходимнинг меҳнат шартномаси бекор қилинаётганда маъмурият касаба уюшма кўмитаси раисига ёзма равишда шартномани бекор қилиш тўғрисида тақдимнома чиқариши ҳамда унинг розилиги олинishi шарт. Шундан сўнг, тақдимнома 10 кун муддатда кўмита аъзолари билан йиғилишда кўриб чиқилади. Аммо Г.Абдуллаева билан боғлиқ ҳолатда қонуннинг ушбу талабларига амал қилинмади.

Меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси би-

лан бекор қилиш тўғрисида ходимлар бўлими ноизири огоҳлантириш хати чиқарган. Бироқ мазкур ҳужжат МКнинг 102-моддаси талабларига мувофиқ келмайди. Табиийки, бундай мазмундаги хат юридик кучга эмас. Меҳнат шартномасининг бекор қилиниши тўғрисидаги буйруқ нусхаси ҳамда меҳнат дафтарчасини беришда ҳам бир қатор қонунбузилиш ҳолатлари мавжуд. Г. Абдуллаева ноҳақлик тўғрисида касаба уюшмаларига мурожаат қилгандан сўнг мутахассислар иш берувчига

қонун талабларини тушунтирди ва ходим ишга тикланди.

Шу ўринда яна бир мулоҳаза: ўринсиз турткилашлар, лозим даражада эътибор ва ғамхўрлик кўрсатмаслик ҳар қандай яхши ходимни масъулиятсизга айлантириши мумкин. Яра чиққан жойимизга малҳам кўйиб тузатиш ҳам, ёхуд эътиборсизлик билан уни ҳаётимизга хавф солиш даражасига олиб келиш ҳам ўз қўлимизда.

«Менинг маошим билан онам ва икки укам тирикчи-

лик қиламиз. Отам йўқ. Кам таъминланган оила бўлсанда, коллеж маъмурияти томонидан бирор марта ёрдам ололмадим», дейди бир ўринда шикоятчи. Биз билан суҳбатда коллеждаги айрим ходимлар Г.Абдуллаеванинг ҳуқуқни муҳофаза этувчи органларга ёзган шикоятларидан норозилик кайфиятида эканликларини билдириб ўтишди. «Бундай «ёзди-ёзди»лар ишхонамиздаги муҳитни бузди», дея изоҳ ҳам келтиришди. Бу фикрнинг қанчалик асосли эканлигини билдириш учун яна аризага назар ташлаймиз: «Директор Мамажоновна Шаҳноза етти ойдирки, мен билан олишиб, ишдан бўша-тиш учун ҳар хил баҳоналар қилиб келмоқда... Тазйиқлар туфайли 8 кун ишга чиқолмадим... Касаба уюшма раиси бошчилигида мажлис ўтказиб, мени ишдан бўша-тишибди. Бу ҳақда бир кундан сўнг хабар топдим...»

Бундай иш тутими жамоада соғлом маънавий муҳит издан чиқишига сабаб бўлиши табиий. Бу борада нафақат раҳбар ёхуд касабақўм раиси, балки ҳар бир ходим бош қотирмоғи лозим.

Мавлонбек ЗАРИПОВ,
Наманган вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси юридик бўлими мутахассиси.
Д. РАҲМОНОВА,
«Ishonch» муҳбири

Ёнғин хавфсизлиги

Ўйиндан ўт чиқди

Пойтахтимизнинг Сергели тумани 4-даҳасида яшовчи Акмал Пўлатов (исм-шарифи ўзгартирилган) танишидан ижарага олган «Матиз» русумли автомобилни уйи олдида қолдириб, тушлик қилгани кирди. Бироқ у машинанинг эшиги ойнасини ёпишни унутган эди. Қўшнилари машина ичида ёш болалар ўйнаб юрганлигини хабар қилишганида эса анча кеч бўлган эди.

Акмал уйдан чиққанида машина салони ёнаётганди. Воқеа жойига тезда етиб келган ўт ўчирувчилар ёнғинни бартараф этишган. Суриштирув ишлари вақтида Сергели тумани 4-даҳасида яшовчи 9-10 ёшли Азиз, Жамшид, Рустам исмли болалар ойнаси очик қолган автомобил ичига кириб гугурт ёқиб ўйнаганликлари маълум бўлди. Болаларнинг ўйинқароклиги Акмал Пўлатовга қимматга тушди. Бундай кўнгилсиз ҳодисаларнинг олдини олиш учун фарзандларимизга эътиборли бўлишимиз лозим.

Н. БУРҲОНОВ,
Сергели туман ИИБ ЁХБ 5-ХҲХО катта муҳандиси

Сўраган экансиз

САВОЛ: Хусусий тадбиркорлик билан шуғулланмоқчиман. Хусусий тадбиркор чакана савдо фаолиятини амалга оширса, қанча миқдорда солиқ тўлайди?

Равшан НОРБОЕВ,
Миробод тумани

ЖАВОБ: Солиқ кодексининг 375-моддасига асосан солиқ тўловчининг календар ойида ишлаган кунлари сонидан қатъи назар, қатъий белгиланган солиқ тадбиркорлик фаолиятининг тури ва солиқ тўловчининг фаолиятни амалга ошириш жойига қараб белгиланган ставкалар бўйича тўланади.

Шунингдек, ушбу моддага асосан, агар фаолият амалга оширилган жой учун қатъий белгиланган солиқ ставкалари давлат рўйхатидан ўтказилган жой учун белгиланган ставкалардан фарқ қилса, қатъий белгиланган солиқ энг юқори ставка бўйича тўланади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 25 декабрдаги ПҚ-1887-сонли қарорининг 11-иловасида юридик шахсни ташкил этмасдан тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи тадбиркорларга 2013 йил 1 январ ҳолатидаги энг кам иш ҳақи (79590 сўм) миқдорида Тошкент шаҳрига 10 баравар, Нукус шаҳар ва вилоятга бўйсунувчи шаҳарларга 6,5 баравар ва бошқа аҳоли пунктларида 3 бара-варидан қатъий солиқ белгиланган.

САВОЛ: Мен хусусий тадбиркорман, иш юзасидан бошқа шаҳарларга бориб тураман. Ўша пайтда савдо шохобчамга ўғлимни ёки бошқа одамни кўйиб кетсам бўладими?

Дилдора САФАРОВА,
Бектемир тумани

ЖАВОБ: Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг 18-моддасига асосан яқка тартибдаги тадбиркор тадбиркорлик фаолиятини юридик шахс ташкил этмаган ҳолда, мустақил равишда, ходимларни ёллаш ҳуқуқсиз, ўзига мулк ҳуқуқи асосида тегишли бўлган мол-мулк негизда, шунингдек, мол-мулкка эгаллик қилиш ва (ёки) ундан фойдаланишга йўл қўядиган ўзга ашёвий ҳуқуқ асосида амалга оширувчи жисмоний шахсдир.

Агар тадбиркорлик фаолиятини оила аъзолари билан бирга ходимлар ёллаган ҳолда амалга оширмоқчи бўлсангиз, фаолиятингизни оилавий корхона ташкил этган ҳолда йўлга қўйишингиз мумкин. «Оилавий тадбиркорлик тўғрисида»ги Қонунда оила бошлиғи, унинг хотини (эри), болалари ва набиралари, ота-онаси, меҳнатга қобилиятли ёшга тўлган бошқа қариндошлари (болалари ва набираларининг эрлари (хотинлари), туғилган ҳамда ўғай ака-ука ва опа-сингиллари, уларнинг эрлари (хотинлари) ҳамда болалари, тоға ва амаки ҳамда амма ва хоҳалари) оилавий корхона иштирокчилари бўлиши ҳамда оилавий корхона қонун ҳужжатларига мувофиқ ходимларни ёллашни амалга ошириши мумкинлиги белгиланган.

САВОЛ: Менинг ногирон фарзандим бор. Боғчада ишлайман. Иш ҳақидан даромад солиғи мендан 30 фоиз олиб қолинар эди. Ҳозир фарзандим 16 ёшга тўлган. Энди иш ҳақимдан қанча миқдорда даромад солиғи ушлаб қолинади?

Сарвиноз СОБИРОВА,
Олмазор тумани

ЖАВОБ: Солиқ кодексининг 180-моддаси 2-қисми 12-бандига мувофиқ, болалигидан ногирон бўлган, доимий парваришни талаб қиладиган фарзанди билан бирга яшаб, уни тарбиялаётган ота-онадан бирининг ҳар бир ой учун энг кам иш ҳақининг тўрт баравари миқдоридаги даромадлари солиқ солишдан озод қилинади.

Ушбу имтиёз пенсия гувоҳномаси ёки соғлиқни сақлаш муассасасининг доимий парвариш зарурлигини тасдиқловчи тиббий маълумотномаси, биргаликда яшашга тааллуқли қисмида — фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органининг маълумотномаси асосида берилади.

Шунингдек, ушбу имтиёзларга бўлган ҳуқуқлар календар йили давомида вужудга келган тақдирда, имтиёзларга бўлган ҳуқуқлар вужудга келган пайтдан эътиборан қўлланилади.

Ҳуқуқ ва халқаро ҳаёт бўлими

САВОЛ:

Мен ўзимга тегишли бўлган транспорт воситасини ижарага бермоқчиман. Ижара шартномасини тузиш учун нотариал идорасига қандай ҳужжатларни тақдим қилишим лозим?

Бекзод ХОЛМЕТОВ,
Хонқа тумани

ЖАВОБ:

Мулк ижараси шартномасини тасдиқлашда нотариус томонидан қуйидагилар;

— мулкка бўлган ҳуқуқни тасдиқловчи ҳужжат, яъни техник паспорт, техник талон (нусхаси қолдирилиб, асли қайтариб берилади);

— ижарага берилаётган мулк давлат рўйхатидан ўтказиладиган мулк бўлса, унинг бошқа шахсга ўтказиш тақиқланмаганлиги ва хатланмаганлиги ҳақида маълумот;

— ижара нарсаси умумий биргаликдаги мулк бўлган тақдирда (эр-хотиннинг биргаликдаги мулки), барча эгаларининг (эр-хотиннинг) розилиги;

— ижарага берувчи ва ижарага олувчи ўртасида тузилган мол-мулкни топшириш ва қабул қилиш далолатномаси;

— васийликдаги шахсга қарашли бўлган мол-мулк бир йилдан ортиқ муддатга ижарага берилганда, васийлик ва ҳомийлик органларининг розилиги талаб қилинади.

САВОЛ:

Автотранспорт воситасини ижарага бериш шартномаси нотариал тартибда гувоҳлантирилиши шартми?

Фулом ИСКАНДАРОВ,
Богот тумани

ЖАВОБ:

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 565-моддасига биноан, қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда давлат рўйхатидан ўтказилиши лозим бўлган автотототранспорт воситаларини ижарага бериш шартномаси нотариал тасдиқланган бўлиши шарт, деб белгиланган.

Саволларга Хонқа тумани 1-давлат нотариал идорасининг нотариуси Мансур НУРИЕВ жавоб берди

Сув ҳар бир давлатнинг тамаддун даражасини, истиқболини кўрсатиб берувчи кўзгу ҳисобланади. Сувни асрамоқ — бу миллатни асрамоқ, авлодлар давомийлигини таъминламоқ демакдир. Истиқболини ўйлаган ҳар бир одам сувнинг сифатини муҳофаза қилиши, беҳудага сарфламаслиги керак.

Бугун сув билан боғлиқ қатор муаммолар мавжуд бўлиб, Жаҳон Соғлиқни сақлаш ташкилотининг маълумотига кўра, жамики касалликларнинг 85 фоизи бевосита сувнинг ифлосланиши туфайли келиб чиқади. Ҳар йили 25 миллион киши айнан шундай хасталиклар оқибатида вафот этади.

Ҳар бир киши умри давомида ўртача 75 тонна сув истеъмол қилади. Сувсиз ҳаёт йўқ. Катта ёшдаги одам танасининг 70 фоизини сув ташкил этади. Ва у бир кечакундузда 2,5 литр сув истеъмол қилади, шундан 1,2 литри — ичимлик сувига тўғри келади, 1 литри турли озуқалар орқали қабул қилинади, 0,3 литри организмда модда алмашинуви жараёнида пайдо бўлади.

Ҳозирги даврга келиб, сайёрамизда сувга бўлган муносабат кескин ўзгармоқда. Бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас. Сайёрамизнинг 4 дан 3 қисми, аниқроғи, 79 фоизи сув билан қопланган бўлса ҳам, унинг 6 фоизигина чучук сув, шу чучук сувнинг 2 фоиздан ортиғи истеъмол учун яроқли ҳисобланади. Лекин шунинг ҳам 70 фоизи табиатда муз ҳолатдадир. Ҳозирги кунда дунё бўйича ҳар 6 кишидан бири — тоза ичимлик сувига зор.

Жаҳонда ҳар сонияда 1 бола асосан ноқулай санитария шароити ва ифлосланган сув туфайли пайдо бўлган касалликдан вафот этапти. Швед гидрологи Малин Фалкенмаркнинг башоратига кўра, 2015 йилга бориб, дунё аҳолисининг 40 фоизи ичимлик суви муаммосидан азият чекади.

Сувни асраш, тозаланини сақлаш, унинг увол бўлишига, беҳуда сарфланишига йўл қўймаслик учун жуда катта хайрли ишлар амалга оширилмоқда. Жаҳон миқёсида ЮНЕСКОнинг қарори билан ҳар йили март ойининг 22 куни — Халқаро сув куни деб эълон қилиниб, бундай эзгу ҳаракатлар ҳам ўз ўрнида сувга бўлган ҳурмат-этиқодини янада мустаҳкамлаш, унинг олий қадрият эканлигини яна бир қарра эътироф этишга қаратилгандир.

Сув захираси йил давомида бир кишига 1000 куб метрдан ортиқ, 1700 куб метрдан кам бўлса, сув танқислиги ўрта даражада деб ҳисобланади. 1000 куб метрдан кам бўлса, сув танқислиги юқори даражага етган ҳисобланади.

Республикамызда бу кўрсаткич 1960 йилда 3670 куб метрни ташкил этгани ҳолда, 2000 йилга келиб 1960

ДАВЛАТ МУҲОФАЗАСИДА

куб метрга тушиб қолди. Ҳозирда бу ўртача сув танқислиги даражасидан сал юқори. Лекин ичимлик суви захираси 40 йилда қарийб икки ҳисса камайганлигини ҳам ёддан чиқармаслик керак. 2025 йилга бориб бизда аҳоли 35 миллионга етиши кутилаяпти. Сув эса кўпаймаслиги аниқ. Фақат шу нарсанинг ўзигина сувни эъзозлаш, уни тежаш, унга муносабатимизни тубдан ўзгартишни талаб этади.

Мустақиллик шарофати билан мамлакатимизда сувдан оқилонга фойдаланиш борасида муайян ишлар амалга оширилмоқда. Мавжуд сув иншоотлари, сув омборлари, каналлар, ариқлар таъмирланиб, янгилари барпо этилаётир. Республикамызда қатор сув тозалаш мажмуалари ишлаб турибди. Улар халқимизни тоза ичимлик сув билан таъминлашда муҳим аҳамиятга эга. Қолаверса, сув ва сувдан фойдаланишнинг ҳуқуқий асослари ишлаб чиқилиб, тақомиллаштириб борилмоқда.

Чунончи, 1993 йил 6 майда Ўзбекистон Республикасининг «Сув ва сувдан фойдаланиш тўғрисида»ги Қонуни қабул қилиниб, унга 1997, 1998, 2000, 2001, 2004, 2007, 2009 ва 2011 йилларда ўзгартиш ва қўшимчалар киритилди. Ушбу қонунга асосан, сув Ўзбекистон Республикасининг давлат мулки — умуммиллий бойлиги эканлиги, ундан оқилонга фойдаланиш лозим бўлиб, у давлат томонидан муҳофаза этилиши алоҳида таъкидланган.

Ўзбекистон Республикасида сувга доир муносабатлар ушбу Қонун ҳамда унга мувофиқ чиқариладиган сув тўғрисидаги бошқа қонун ҳужжатлари билан тартибга солинади. Бу давлатимизнинг сувга мамлакат моддий, маънавий,

маданий ривожланишининг муҳим омили сифатида қараётганлигининг ёрқин далилидир.

Шу ўринда Оролнинг қуриб боришига алоҳида тўхташ лозим. Бу — Марказий Осиёдаги жуда катта экологик фожиа. Чунки, биринчидан, Амударё ва Сирдарёнинг суви Оролга етиб бормаяпти, иккинчидан, Хоразм вилояти ва Қорақалпоғистон Республикасида деҳқончилик сув тақчиллиги туфайли оғир дамларни бошдан кечирмоқда, учинчидан, аҳолини ичимлик суви билан таъминлаш ўта долзарб ва мураккаб муаммо бўлиб турибди. Тўртинчидан, Оролнинг қуриши оқибатида ҳавога туз кўтарилиб, Оролбўйи, ҳаттоки Бухоро, Навоий вилоятларидаги экин майдонларини ҳам туз қоплаяпти. Бешинчидан, одамлар ўртасида кўплаб касалликлар келиб чиқаяпти. Олтинчидан, табиатга зиён етаяпти, ўсимликлар қуриаяпти, ҳайвонлар камаяётир ва турли касалликларга чалинаётир. Шунинг учун Ўзбекистон Оролни ҳимоя қилиш бўйича энг ташаббускор мамлакат сифатида фаолият олиб бораёпти. Чунончи, халқимизнинг минг йиллар давомида авлоддан-авлодга ўтиб келаётган сувга бўлган эътиқодлари янада мустаҳкамланиши йўлида изчил тарғибот-ташвиқот ишлари амалга оширилмоқда.

«Сув ва сувдан фойдаланиш тўғрисида»ги Қонуннинг асосий вазифалари аҳоли ва иқтисодиёт тармоқлари эҳтиёжлари учун сувдан оқилонга фойдаланишни таъминлаш, сувларни булғаниш, ифлосланиш ва камайиб кетишдан сақлаш, зарарли таъсирларнинг олдини олиш ҳамда уларни бартараф этиш, сув объектларининг ҳолатини ях-

шилашдан, шунингдек, сувга доир муносабатлар соҳасида корхона, муассаса, ташкилотлар, фермер, деҳқон хўжаликлари ҳамда фуқароларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишдан иборат. Қонун 29-боб, 119-моддадан иборат.

Ўйлайманки, қонуннинг сувдан фойдаланувчилар ва сув истеъмолчилари ҳуқуқ ва мажбуриятлари, аҳолининг истеъмоли, маиший ва бошқа эҳтиёжлари учун сув объектларидан фойдаланиш тўғрисидаги айрим нормалар устидан тўхталиб ўтилса, фойдадан холи бўлмайди.

Қонуннинг 40-моддасида, аҳолининг ичимлик сувга бўлган эҳтиёжини, маиший эҳтиёжини ва бошқа эҳтиёжларини қондириш учун сувнинг сифати белгиланган санитария-гигиена талаблари ва давлат стандартларига мувофиқ бўлган сув объектлари ажратилиши кўзда тутилган.

Қонуннинг 55-моддасида сув объектлари ва гидротехника иншоотлари устидан тракторлар, қишлоқ хўжалик машиналари, автомобиллар ва бошқа транспорт воситаларини ҳайдаб ўтиш, шунингдек, мўлжалланмаган жойлардан чорва молларини ҳайдаб ўтиш ва суғориш тақиқланиши белгиланган.

Шунингдек, 68-моддада давлат кўриқхоналари, табиат боғларининг ва давлат биосфера резерватларининг кўриқхонага айлантирилган зоналари сувларидан балиқ овлаш, ов қилиш, сув ўсимликлари ва организмларини йиғиш учун фойдаланиш, шунингдек, бундай сувларнинг табиий ҳолатини бузувчи бошқа ҳаракатларни амалга ошириш тақиқланиши белгиланган.

84-моддада трансчегаравий сув объектларида сувдан

фойдаланиш ва сув истеъмоли, сув хўжалиги ва сувни муҳофаза қилиш тадбирларини ўтказиш Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларига мувофиқ амалга оширилиши белгиланган.

— 1992 йилдаги «Трансчегаравий очик сув оқимлари ва халқаро кўллари муҳофаза қилиш ҳамда фойдаланиш» бўйича Конвенция, «Халқаро очик сув оқимларидан кемалар қатнамайдиган турда фойдаланиш тўғрисида»ги Конвенция шундай халқаро шартномалардандир.

Қонуннинг сувни муҳофаза қилиш вазифалари тўғрисидаги 97-моддасида, ҳамма сувлар (сув объектлари) аҳоли соғлиғига зарар етказиши, шунингдек, балиқ захираларининг камайиши, сув таъминоти шароитининг ёмонлашиши ҳамда сувнинг физикавий, кимёвий ва биологик хоссалари пасайиши, сувнинг табиий тозаланиш хусусияти камайиши, сувнинг гидрологик ва гидрогеологик режими бузилиши натижасида келиб чиқадиган бошқа кўнгилсиз ҳодисаларга олиб келиши ҳолларидан муҳофаза қилиниши кераклиги кўзда тутилган.

Қонуннинг 99-моддасида: корхоналар, ташкилотлар, муассасалар ва фуқароларга:

— ишлаб чиқариш чиқитлари, маиший ва бошқа хил чиқитлар ҳамда чиқиндиларни сув объектларига ташлаш;

— мойларнинг, ёғочларнинг, кимёвий ва нефт маҳсулотларининг ҳамда бошқа маҳсулотларнинг тўкилиб-сочилиши натижасида сувни ва сув объектларини булғатиш ва ифлослантириш;

— сув ҳавзаларининг юзи, сув ҳавзаларини қоплаб турган яхлар ва музликларнинг юзаси, саноат чиқитлари, маиший чиқинди ва бошқа ташландиқ чиқитлар, шунингдек, ер усти ва ер ости сувларнинг сифатини ёмонлаштириб юборадиган нефт ва кимёвий маҳсулотлар билан булғатиш ва ифлослантириш;

— сувларни ўғитлар, захарли кимёвий моддалар ва бошқа зарарли моддалар билан булғатиш тақиқланганлиги белгилаб қўйилган.

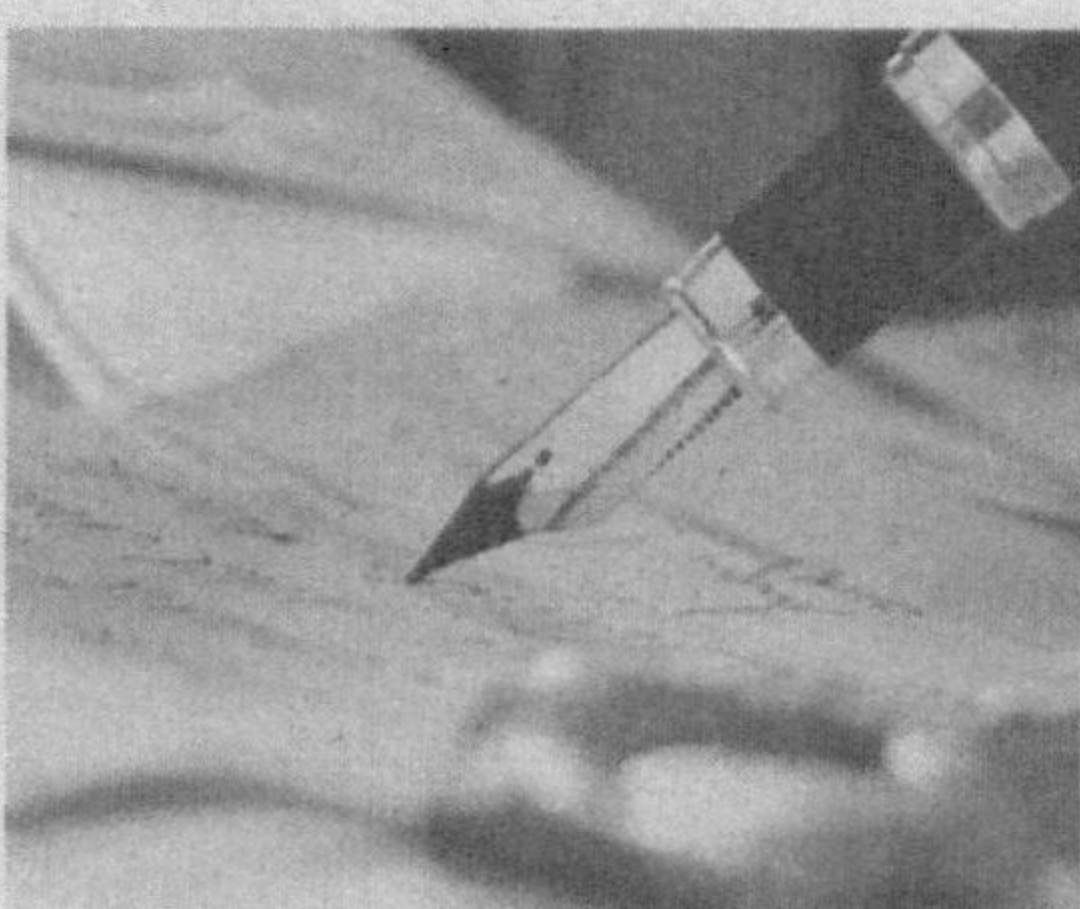
Қонуннинг ер ости сувларини муҳофаза қилиш тўғрисидаги 101-моддасида, сифатли ер ости сувлари тўпланадиган манбалар теграсида қаттиқ ва суяқ чиқиндилар тўплаш, ахлатхоналар барпо этиш, ер ости сувларининг ифлосланиш манбаига айланиш эҳтимоли бўлган саноат, қишлоқ хўжалик объектлари ва бошқа объектлар қурилишига йўл қўйилмаслиги белгиланган.

Шунингдек, мазкур талабларни бузганлик учун ушбу Қонунда ва бошқа қонун ҳужжатларида тегишли жавобгарликлар кўзда тутилганки, бу умуммиллий бойлигимиз бўлган сувнинг давлат томонидан кучли муҳофаза қилинишидан далолат беради. Зеро умуммиллий бойлигимиз бўлган сувнинг муҳофазаси таъминланишида ўзимизнинг фаол иштирокимизни бир сония ҳам унутмаслигимиз керак бўлади. Сув — ҳаёт, барқарорлик, келажак демакдир.

Мавжуда РАҲАБОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатаси депутаты

Бизга жавоб берадилар

«Ishonch» va «Ishonch-Доверие» газеталарининг Сурхондарё вилояти мухбири Рустам Давлатов томонидан тайёрланиб, чоп этилмаган танқидий мақола унда номлари

қайд этилган таълим муассасаларининг директорлари ва ходимлари иштирокида ўрганиб чиқилди. Мақоладаги важлар юзасидан текшириш ўтказилиб, тушунтириш хатлари олиниб, тегишли чора-тадбирлар белгиланди ва тегишли мутасадди ходимларга интизомий жазо чоралари қўлланилди.

Чора кўрилди

Қумқўрғон Боймоқли хизмат кўрсатиш касб-хунар коллежи директориға интизомий жазо чоралари кўрилиши тўғрисида ўрта махсус, касб-хунар таълими марказига бошқарманинг 2013 йил 12 февралда 12-15\48-сонли хати юборилган ва ўрта махсус, касб-хунар таълими марказининг 2013 йил 20 февралдаги 106-к сонли буйруғи билан директор О.Алимовга «Хайфсан» интизомий жазоси берилган.

Қумқўрғон Боймоқли хизмат кўрсатиш касб-хунар коллежининг ишлаб чиқариш таълими бўйича директор ўринбосари Ё.Бўриев бошқарманинг 2013 йил 13 февралдаги 34-к сонли буйруғи билан, маънавий-маърифий ишлар бўйича директор ўринбосари Ш.Тўхташев 2013 йил 16 февралдаги 37-к сонли буйруғи билан эгаллаб турган лавозимидан озод қилинди.

Коллежда ўқувчиларнинг ўқув машғулотларига қатнашиши давоматини яхшилаш ва узоқ ҳудудлардан қатнаб ўқийдиган ўқувчиларга шароит яратиш мақсадида 50 ўқувчи ўрнига мўлжалланган ётоқхона қурилиши ишлари олиб борилмоқда.

Ангор маиший хизмат КХҚда ўқув-тарбия жараёнини яхшилаш мақсадида мукамал таъмирлаш ишлари амалга оширилаётир. Бугунги кунда коллеж ўқувчилари Ангор қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалик КЎК ўқув биносида ўқимокдалар.

Ангор маиший хизмат КХҚ директори А.Одинаев ва Термиз тумани қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалик КХҚ директори Ш.Хўжаёровдан тушунтириш хатлари олиниб, танқидий мақолада қайд этилган камчиликлар келгусида такорланса, эгаллаб турган лавозимидан озод этилишига интизомий жазо чоралари кўрилиши юзасидан огоҳлантирилди.

П.ОРОМИДИНОВ,
Сурхондарё вилоят
ўрта махсус, касб-хунар таълими
бошқармаси бошлиғи ўринбосари

Газета

Кашталарда камалак жилоси

Мадина Умарова Ширин шаҳар Энергетика коллежи 3-босқич талабаси. У чеварлик сирларини Оnasi Мухаббат Қўшмоновадан ўрганган. Асли зоминлик бўлган Мухаббат опа хунараманд-каштачилар сулоласининг бешинчи вакилидир. Мадина ҳам Зоминнинг каштачилик, олама, ғажари олача, зулбароқ, жияк каби ўзига хос ноёб хунарамандчилик турларини замонавий элементлар билан бойитиб, элга манзур кийим-кечаклар яратаётир. Жумладан, у тайёрлаган нимча, оёқ кийимлар, дўппи, сумка, мобил телефонлар учун ғилофлар, тасмалар ва бошқа аксессуарлар кишининг ҳавасини келтиради.

Суратда: Мадина Умарова
Муҳаммад КАРИМ
олган сурат

Касаба уюшма аралашуви билан

Укам Собир Товмуродов «Навоийдонмахсулотлари» ОАЖга қарашли Хатирчи дон қабул қилиш масканида қаровул-соқчи вазифасида ишларди. 2012 йилнинг ноябр ойидан бошлаб укамга ўз ҳисобидан бериладиган таътил жорий этилибди. Бундай айтганда, ишдан бўшатиш укамнинг даромад манбаидан ажралиши оиласи иқтисодиётига таъсир қилди. Бунинг сабабини билиш учун маъмуриятга мурожаат қилмоқчи бўлиб, Навоий шаҳрига бордим. У ерда масъул кишилар билан учраша олмадим.

Миннатдормиз

Шу йилнинг феврал ойи ўрталарида муаммо юзасидан вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси раисига мурожаат қилиб, ёрдам сўрадик. Орадан кўп ўтмай касаба уюшма ташкилотлари бирлашмасининг

«Навоийдонмахсулотлари» ОАЖ маъмурияти номига тегишли тақдимнома йўллагани ҳамда маъмурият томонидан хатолик тан олинганлиги ҳақидаги хабарни эшитдик. Ҳозирда таътил жамият раиси томонидан бекор қилиниб,

укам ва унинг касбдошларига то шу йилнинг март ойигача бекор юрган кунлари учун белгиланган ойлик маошлари ундириб берилди.

Ўз вақтида, сидқидилдан кўрсатилган амалий ёрдам учун вилоят касаба уюшмаси мутасаддиларига чин кўнгилдан миннатдорлик билдирамыз.

АКБАР ТОВМУРОДОВ,
Хатирчи тумани

Бир хонадон тарихи

Оилапарвар ва ғамхўр отага айланди

Оила — бувижону боболар, эр-хотин, ўғил-қизлар ўртасидаги ўзаро муносабатларга асосланган беназир гўша. Шу боис унинг қадри жуда ҳам баланд. Уни йўқотган киши ўзини энг бахтсиз инсон ҳисоблаши тайин.

Аммо, фарзандларини ўз ҳолига ташлаб қўйган ёхуд уларнинг таълим-тарбияси билан шуғулланмаётган масъулиятсиз ота-оналар йўқ дейсизми?! Улар сурункали жанжаллар, ўзаро келишмовчиликлар оилани пугурдан кетказиб, фарзандлар руҳий ҳолатига, келажагига салбий таъсир ўтказишини тасаввур қилишармикан?!

Урганч шаҳридаги ижтимоий марказнинг беғараз кўмагида бир хонадон ободлиги таъминланди. Оила аъзолари ҳаётда ўз

ўринларини топишлари-га мушарраф бўлишди.

Сизга ҳикоя қилмоқчи бўлган оиланинг тўрт нафар аъзоси бор. Эр-хотин ва икки фарзанд. Бироқ эр тез-тез ароқ ичар, ҳеч қаерда ишлас, бу ҳам етмагандек, жанжал чиқариб, хотинини урар, ҳақоратларди. Хотин новвойхонада ишлаб топган кундалик 9 минг сўм пул рўзғорга урвоқ ҳам бўлмасди. Катта ўғилни интернатга беришган. Бироқ бола у ерда ўқишни ҳам, яшашни ҳам хоҳламайди. Кичкинтой қизчасини эса ўқитишга имконият йўқ.

Ижтимоий марказ ходимларига бу оилани дастур асосидаги тадбирларга жалб қилиш осон бўлмади. Она билан алоҳида шуғулланишга тўғри келди. Аёл марказда амалга оширилаётган ишлар билан батафсил танишгач, бу ерга келиб турли йўналишларда сабоқ олди. Оилага марказ томонидан

берилган маърифий, руҳий ва тарбиявий сабоқлар ўз натижасини кўрсатди. Катта ўғли уйининг ёнидаги мактабга борди. Болалар ижтимоий марказ қошида ташкил қилинган тўгаракларга қатнаш бошладилар. Онанинг ўзи эса муаммолар ечимини топиш, болалар таълим-тарбияси, оила даромадини кўпайтиришга бағишланган ота-оналар клублари машғулотларида фаол иштирок этди.

Аёл вақт ўтиб шундай марказ борлиги ва у ердаги мутахассислардан маслаҳат олиб кам бўлмаётгани ҳақида эрига гапириб берганида, у ўйланиб қолди. Марказ томонидан амалга оширилаётган ишлар билан унинг ҳам танишгиси келди ва мутахассислар билан учрашди. Суҳбат чоғида ота-оналарнинг қобилиятлари ўрганилди. Эр илгари нон ёпиш билан шуғулланар экан. Бандлик билан шуғулланувчи мутахассис ходим унга оилавий бизнесни қандай қилиб йўлга қўйиш мумкин, деган масала юзасидан маслаҳатлар берди

ва йўл-йўриқлар кўрсатди.

Шундан сўнг эр ҳовлисида тандири бўлган тадбиркор билан ҳамкорликда ишлай бошлади. Ишнинг самарадорлиги ва сифатига алоҳида аҳамият берилгани боис буюртмачилар ҳам кўпайди. Нон ёпиб, кунига 50-60 минг сўм топа бошлади.

Бугунга келиб, меҳрибон она фарзандлари тарбияси билан жиддий шуғулланмоқда. Болаларда ота-онасига ишонч қарор топди. Эр инсофга келиб, ёмон одатларни тарк этди. Рўзғор ташвишларига, фарзандлари тарбияси ва келажагига масъулият билан қарай бошлади. Муҳими, инсон бахтли яшаш, оиласи обод бўлиши учун ҳамиша изланиши, меҳнат қилиб, ўзи ва бошқаларни ҳам қувонтира олиши зарурлигини англади. Қарабсизки, ишсиз ва асаблари бузилган ота ғамхўр ва оилапарвар инсонга айланди.

ДИЛБАР
БЕКЖОНОВА

Ва газетхон

Мулоҳаза

Иш ёки ўқишдан чарчаб келиб, озроқ дам олиш ниятида телевизорни қўяман. Бирида реклама, бошқасида ашула бераётган каналларнинг ўзимга маъқулини қидираман. Мана, «Ёшлар» телеканалида корейс сериали. Ушбу сериал кеча намойиш қилинаётувди, шекилли, дейман ичимда. Ҳа, эсладим, эрталаб ҳам кўргандим. Кўргим келмай бошқа каналга олдим...

Яна сериалми?

Жияним тарихий сериалларга муккасидан кетган. Дарси қолиб кетсада, сериалларнинг бирор қисмини қолдирмайди. Узундан-узоқ сериал ҳам энди тугаб қолар деганимда, хурсандчилигим узоққа чўзилмай бошқаси бошланиб қолади. Бошида, ростини айтсам, оилавий йиғилиб уларни ажиб бир қизиқиш билан кўрардик. Ҳозирда бу сериалларнинг охири кўринмайди. Асалнинг ҳам ози ширин, дейишадими-ку.

Юқоридаги гапларимни «Facebook»да ёзгандим, кўпгина фикрлар билдирилди. Айримларини келтириб ўтаман:

«Корейс сериалларидан кўп нарсаси ўрганса бўлади, аммо ўзбек сериалларида қачон қарама-қарши икки-чикир, майда севги, оилавий муаммолар ҳукмрон».

«Бизда маданият Жанубий Кореяникидан кам эмас, аммо бу кинолари-

мизда ифодаланмапти. Амир Темур, Алпомиш ҳақида филмлар ишланган, аммо саёз ва жўн. Жалолiddин Мангуберди ва Алпомиш ҳақидаги мултифилмларни қаранг. Наҳот ҳозирги компьютер технологияси тараққий этган даврда шуни мултифилм деб бўлса».

Демак, корейс сериаллари маъқул. «Шамоллар мамлакати» ажойиб сериал экан. «Ўзбекистон» телеканалида берилган «Сўнгги қиролича» сериали ҳам ажойиб. Бунда муҳаббат ҳам, нафрат ҳам, жасорат ҳам, қўрқоқлик ҳам бор. Майда-чуйда, икки-чикир, гаши-гни келтирадиган воқеалару беаъни ҳазиллардан холи».

Билдирилган фикрларда жон бор. Ҳақиқатан ҳам бизда ишланган филмларда таъсирчанлик етишмайди. Бунда фақат режиссёрларни айблаш нотўғри. Маблағ масаласи ҳам кўнда-

ланг туради. Аммо ёшларимиз хорижда ишланган кино қаҳрамонларига маҳлиё бўлмаслиги, боғланиб қолмаслиги, ўзлгимизни сақлаб қолиш учун филмларимиз сифатли ва бугунги кун талаби асосида ишланиши керак. Шу билан бирга, фақат ўзимизнинг филмларни намойиш қилиш керак, деган фикрдан йироқман. Ҳамма нарсанинг меъёрида бўлгани яхши.

Рости, қачонлардан бери оналаримиз сериаллардан бўшаб, болалар тарбияси, ўқиши билан шуғулланишни орзу қиламан...

Феруза БОБОХОНОВА

Болалик

От чоптириб ўйнагим
Келади кенг далада.
Юрак қўмсар, болаликни
Кўз тушганда болага.

Қайда қолди болалик,
Қайда қолди адирлар,
Экин эккан далада,
Бобом қурган чодирлар.

Билмай гоҳо оғринаман,
Бу дунёнинг сирларини.
Дилдан ҳамон соғинаман,
«Тошминор»нинг қирларини.

У қишлоқда қолиб кетди
Болалигим излари.
Жамалақдан «соч» илган
Гўзал содда қизлари.

Рўмол ўраган қизлар
Қиқирлашиб ўтарди.
Хар ўтганда ширин оғрик
Юрагимни ўртарди.

Ғам билмаган у пайтлар
Ўтиб кетди эртақдай.
Йиллар эса бир-бирин
Қувалашиб етаклар.

Жайрон кўзли нигоҳлар
Ҳамон кўзим олдида.
У дамлар ҳам энди бир
Эртақ бўлиб қолди-да.

Анвар ЗУЛФАНОВ,
Тошкент шахри

Фаолият

Элники элга

Тарихий ёдгорликлар жамияти тасарруфида бўлган «Оқ Остона бобо» зиёратгоҳи бир неча йил аввал Узун туман ҳокимлигининг қарори билан жамиятнинг ҳуқуқий вориси сифатида ташкил қилинган «Олтин мерос» халқаро хайрия жамғармасининг туман бўлими тасарруфида ўтказилгач, хайрия тушумлари жамғарманинг «Агробанк» Узун туман филиалида очилган ҳисоб рақамига ўтказила бошланди. Айтиш керакки, ушбу маблағлар эвазига «Оқ Остона бобо» мақбараси ҳудуди ободонлаштирилди.

Ёзда чанг-тупроқ, қишда қор-ёмғирда лой бўлиб ётадиган мақбарага элтадиган йўл асфалтланди. Йўлнинг икки четига бетондан тўсиқ қилинди. Ариқчалар қазилиб, четларига 1,5 минг туп қарағай ва арча кўчати ўтказилди. Намунали парваришлангани туфайли йиллар давомида ёш ниҳоллар катта дарахт бўлиб, йўлга соя ташлаб, зиёратгоҳга чирой бағишлаб турибди. Бундан тўрт йил муқаддам саховатпеша инсонлар ҳомийлигида Самарқанддан усталар жалб қилиниб, мақбара қайта таъмирланди, устки қисмига кубба ўрнатилди. Зиёратгоҳга келувчиларга қулайлик яратиш мақсадида ошхона, кушхона, ёзги сўрилар, автоуловлар турадиган майдон барпо этилди. Шунингдек, ҳар ҳафтада кам таъминланган оилаларга ҳақлар улашилмоқда.

— «Оқ остона бобо» зиёратгоҳига келувчиларнинг

хайрия тушумларини асосан хайрли тадбирларга сарфлаймиз, — дейди «Олтин мерос» халқаро хайрия жамғармаси Узун туман бўлими раиси Тўйчи Қиличев. — Масалан, ўтган йили туманда ўтказилган «Наврўз» байрами куни 300 минг, кўзи ожизлар жамияти ташкил этилганининг 80 йиллигида 300 минг, Хотира ва қадрлаш кунини 200 минг, Сариосиё туманидаги «Фарҳод» аёллар Мурувват уйига 500 минг, Халқаро ногиронлар кунини 300 минг сўмлик хайрия совғалари улашдик. Бундан ташқари, тумандаги бир гуруҳ иқтидорли ёшлар Самарқанд, Бухоро шаҳарларига саёхатга олиб борилди. Ноябр ойида эса 50 нафардан зиёд фидойи аёллар ва меҳнат фахрийлари Термиз шаҳрининг диққатга сазовор жойлари, зиёратгоҳларида бўлдилар.

Ўз мухбиримиз

Дил изҳори

«Бошни фидо айла ато қошига, Жисми қил сатқа ано бошига...» (Алишер Навоий), «Она қалби битмас, туганмас мўъжизалар манбаидир...» (П. Беранже), «Жаннат оналар оёғи остидадир» (ҳадис) ... Мўътабар зот шаънига айтилган бу каби таърифларнинг адоғи йўқ. Чунки оналарни мактаб, ниҳоясига етиб бўлмайди. Бу не мўъжизаки, болага меҳрибонлик қилиш, парваришlash, тарбияlash тугма инстинкт орқали ўтади.

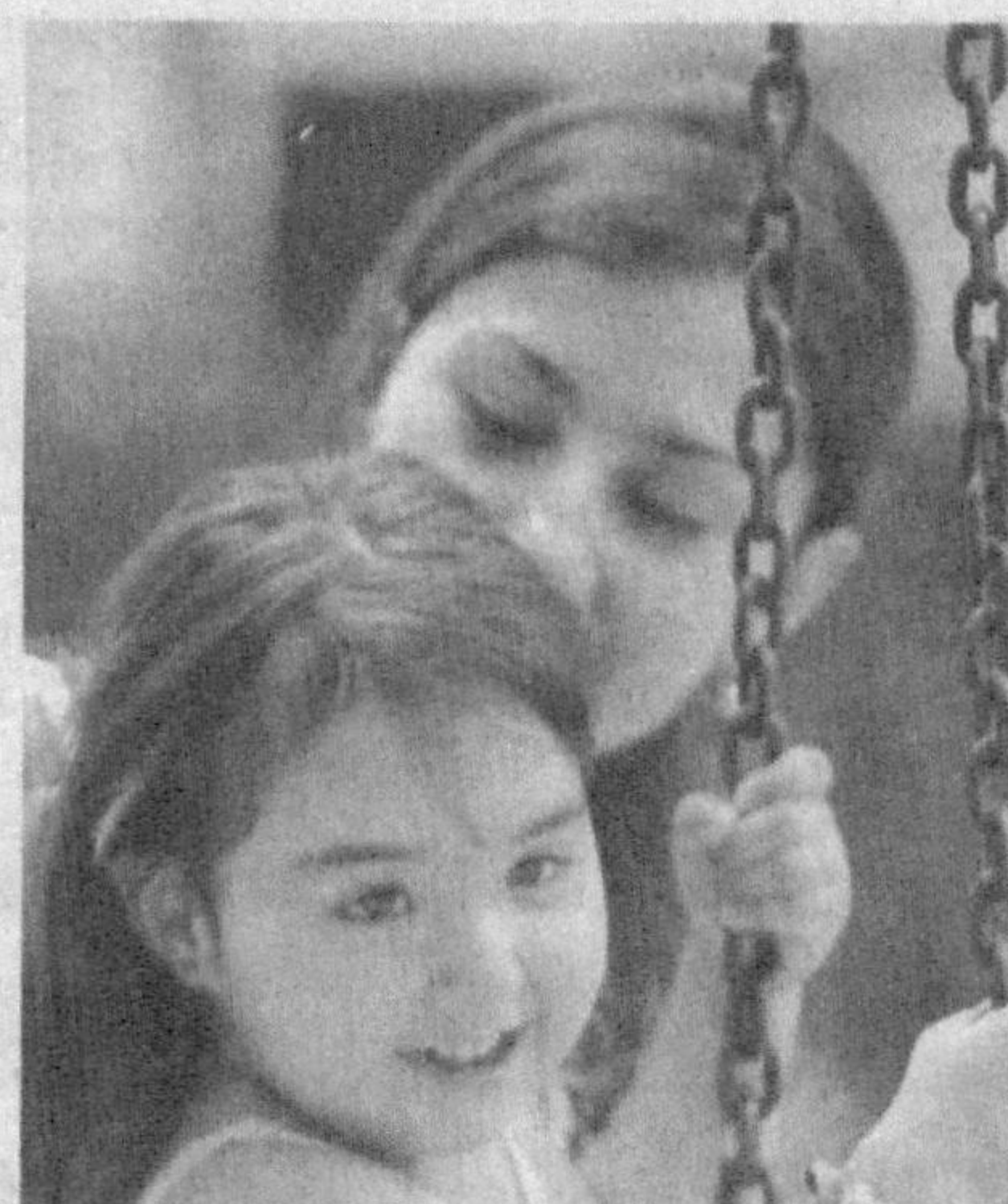
Онажоним — фариштам менинг

Онани фидойилик учун яратилган, десак, асло муболага эмас. Неча минг йиллардан буён миллий қадриятимиз ҳисобланиб келаётган сумалак пишириш тарихида ҳам муштипар онаизорнинг меҳрибонлиги мужассам. Онаизор оч қолган болаларининг қор-

нини тўйғазиш учун рўзғоридаги охириги ҳовуч бугдойини ювиб, қозонга солиб қайнатиб, то эрталабгача ўчоқ бошида ўтириб чиқади. Тонгда кўзи сал уйқуга кетиб, уйғонгач, қарасак, қозонда таъми ширин, хушбўй бир таом пишган.

Бугунги кун аёли турмушининг ҳар жабҳасида фаол: тадбиркор, олима, Ватан ҳимоячиси. Юз-кўзида Тўмарис момомиз ғайрати ва иродаси яққол сезилиб туради. Уларга бошимиз ерга теккунча таъзим қиламиз!

Зухра РАҲИМОВА

Кармана замини кўплаб пиру-авлиёлар етишиб чиққан юрт. Бу ҳақда тарихий ва илмий манбаларда асослар бисёр. А.Наршахийнинг машҳур «Бухоро тарихи» асарида ҳам «Кармана шоиру алломаларга бой юрт...» деб мақталган. Шу боисданми «Кармана-ю пирга бой», деган нақл авлодлардан авлодларга кўчиб юради.

Ҳазрат Худойдоди Вали, Қосим Шайх Азизон, Хўжа Хисрав, Мир Саид Баҳром каби авлиёлар қаторида Шайх Эмин, Мавлоно Ҳомиддин, Мавлоно Нуриддин, Саид Аҳмад, Хўжа Сулаймон, Мулла Муборак, Мавлоно Ҳасан, Шайх Аҳмад Карминагийлар шу табаррук заминда яшаб ўтгани боис тахаллусларида бу шаҳар номи бор.

Шукроналар бўлсинки, ҳуррият туфайли азиз зотларнинг қадамжоси таъмирланиб, зиёратгоҳга айлантирилмоқда. Аҳоли эмин-

эркин зиёрат этмоқда.

Кейинги йилларда «Қосим Шайх» маъморий мажмуаси, Малик Работ ва унинг сардобаси, «Деггарон», Шайх Хўжа Хисрав мақбараси қайта таъмирланиб, атрофи тубдан ободонлаштирилди. Мустақиллигимизни тараннум этувчи «Тақдиримсан, бахтимсан, эркин ва обод Ватан» ғояси чин маънода юртимиз шон-шавкати ифода этмоқда.

Ш.ХАЛИЛОВ

Улуғ неъмат

ЖАҲОНДА ЎХШАШИ ЙЎҚ

Кашқадарё вилояти табиий ландшафтлари хилма-хил. Хусусан, 4000 гектарга яқин майдонни эгаллаган Китоб давлат геологик кўриқхонаси нафақат минтақада, балки жаҳонда ҳам ўзига хос мавқега эга. Бу жойда палеозой эрасидан ордавик, силур, девон, куйи карбон даврининг денгиз чўкинди жинсларида сақланиб қолган 18 гуруҳ ҳайвон қолдиқлари учрайди. Бундай топилмалар илмий изланиш учун гоят камёб ҳисобланади.

Туманнинг жануби-ғарбида жойлашган Узунқир, Подаянтоқ манзилгоҳлари қадимий ва ҳамиша навқирон Кешнинг кўҳна тарихидан ҳикоя қилади.

Зарафшон тоғининг жануби-ғарбий ёнбағрида, Жиннидарё соҳили бўйлаб денгиз сатҳидан 1300-2650 метр баландликда, Жовуз ва Матмон қишлоқлари юқорисида жойлашган, 1979 йилда ташкил этилган геологик кўриқхонада Оби Сафид, Хўжайқўрғон, Новбоғ, Зинзилбоғ, Хушнаво, Қизилолма сингари сой ва даралар борки, улардаги кесмалардан 470-370 млн. йил бурунги ер тарихини ўрганиш мумкин. Геологик қирқимларнинг полеонтолог олим Александр Иванович Ким томонидан очилганига ярим асрдан ошди. Кўриқхонадаги қадим ҳаёт излари бағрига хо бўлган улкан қоятош унинг номи билан аталади.

Мутахассислар фикрича, бу кўриқхона 470 млн. йил аввал Тетис денгизи остида бўлган. Денгизнинг шаклланиши 500 млн. йил олдин бошланган бўлиб, палеозой даврида улкан денгиз сифатида тўлқинланиб турган. Бу ерда яшаган организмлар ўлимидан кейин сув тагига чўкиб, ётқиқларга айланган. Улар танасидаги тўқималар чириб, йўқолиб кетган. Аммо, устидаги чиганоқ ва бошқа қаттиқ

қисмлари тош қатламларига айлана борган. Полеозой эраси ётқиқларининг қалинлиги 4130 метрга етади. Улар қатига 110 турдаги маржон полиалар, 53 турдаги бўғин оёқлар, 80 турдаги игнатанлилар мавжудлиги аниқланиб, олинган намуналар махсус музейда сақланмоқда.

Бундан 4 йил муқаддам кўриқхонада «Куйи девон даврига оид карбанатли ва кластик кесмаларнинг глобал корреляцияси» мавзусида халқаро илмий конференция ўтказилди. Унда юртимиз ва ҳамдўстлик мамлакатлари олимларидан ташқари АҚШ, Германия, Испания, Буюк Британия, Чехия, Греция каби хорижий давлатлардан кўплаб мутахассислар қатнашди. Кўриқхона директори Ўткир Раҳмонов илмий-тадқиқот ишларида фаол қатнашаётган олимлар ҳақида фахрланиб гапирди. Ана шулардан бири Санкт-Петербург олимпиада профессор Елена Михайловадир. У жаҳоннинг кўп мамлакатларида бўлган, аммо ҳаётининг 30 йили Зарафшон, Ҳисор тоғ тизмаларини ўрганиш билан ўтган. Номзодлик, докторлик ишлари манбаларини юртимиздан тўплаган.

Сайёрамизда қадим ҳаёт изларини ўрганса бўладиган жойлар кўп. Бироқ, бу ердагидек имконият, табиат яратган мўъжиза бошқа жойларда йўқ ҳисоби.

Буни полеонтология музейидан ҳам билса бўлади. Жавонларда тош қотган жисмлар музей олимлари, талабалар учун илмий-тадқиқот маркази вазифасини ўтамоқда.

Кўриқхона ер тизимини, даврлар ўртасидаги вақт ўлчовларини ўрганишда ҳам бебаҳо макон, дея эътироф этилади. Зинзилбоғ сойлигидаги қатламларга халқаро эталон-эм яруси шу жойдан ўтиши ҳақидаги махсус белги ва ёзув ўрнатилган. Халқаро геология конгресси Девон даври комиссияси раҳбари Томас Беккер кўриқхонада амалга оширилаётган ишларга юксак баҳо беради.

Давлат геология кўриқхонаси илмий ҳодимларининг таъкидлашича, бу серманзара худудда 119 турда

ги умуртқали ҳайвонлар яшайди. Кўриқхонанинг тирик табиат олами ҳам жуда бой ва ранг-баранг. Унда ўсимликларнинг 800 дан ортиқ тури мавжуд бўлиб, 22 тури Ўзбекистон «Қизил Китоб»ига киририлган. Нодир ва йўқолиш арафасида турган ўсимликларнинг 18 тури аниқланган ва улар давлат муҳофазасига олинган. 220 дан ортиқ доривор ўсимликларнинг шифобахшлик хусусиятлари ўрганилиб, тиббиётга тавсия этилган.

Кўриқхона худудидagi кесмалар қадимги ҳайвон қолдиқларининг кўплиги ва хилма-хиллиги билан ажралиб туради. Республикаимиз олимлари ва хорижлик мутахассислар бу ерда строматопоратлар, табулятарлар, ругозлар, брахиоподлар, конодонтлар, остракодлар, маржонлар ҳамда бошқа гуруҳ ва турларга мансуб тошқотган ҳайвонларни аниқладилар. Айни пайтда кўриқхонада 2 лойиҳа асосида илмий-тадқиқот ишлари олиб бориляпти. Худуддаги полеозой ётқиқларини ўрганишда халқаро ҳамкорлик ишлари йил сайин кенгайиб, мустақамланиб бормоқда.

Прагадаги геология институти доктори Фрида Вайри таъкидлаганидек, ушбу кўриқхона дунё миқёсидаги мўъжизалардан биридир. Дарҳақиқат, тошларга битилган, она сайёрамизнинг қадим замонлардаги асл ҳолати ҳақида ҳикоятлар кўп. Кўриқхонанинг ҳайвонот ва ўсимликлар дунёси бой, хилма-хил ва бетакрордир. Зеро, Зарафшон тизма тоғлари кучоғидаги сир ва мўъжизаларга тўла худуд дунё илм аҳлини бундан буён ҳам ўз бағрига чорлайверади.

Иzzат ҲИКМАТОВ

Аждодларимиз туяларни «Сахро кемаси» деб аташган. Чўлнинг иссиғию, қиш қаҳратонига чидамли беозор жониворлар азалдан одамларнинг оғирини енгил, узоғини яқин қилган.

САХРО КЕМАСИ

Арзон парҳез гўшти, шифобахш сут, майин жун берувчи туялар айни вақтда «Чўл аптекаси» ҳамдир.

— Туя сути минг дардга даво экан, — дейди Мирзачўл туманидаги «Аббос» фермер хўжалиги раҳбари Аббос Наврўзов. — Негадир, бирдан мазам қочди. Кексаларнинг маслаҳати билан битта она туя сотиб олдим. Унинг сути билан даволандим. Соғлигим тикланди. Шу-шу туячиликка қизиқиб, оила аъзоларим билан жониворлар сонини ўттизтадан оширдик.

Айни дамда Аббосжоннинг фермер хўжалигида ўндан зиёд туя соғилади. Улардан кунига 30-35 литр сут олинади. Сут мойи, қимрон тайёрланиб, тумандаги «Ёшлик», «Аул» чойхоналарига тарқатилади. Фермернинг Сирдарё, Тошкент ва Самарқанд вилоятларида ҳам миқозлари бор.

Туя сути ва қимроннинг шифобахш хусусияти кўп. Туялар асосан, Навоий, Жиззах вилоятлари ва Қорақалпоғистонда боқилади. Чунки, бу худудлардаги чўл ва ярим чўл яйловларида улар учун табиий озуқа бисёр.

Кейинги пайтларда туячиликка эътибор кучаяётгани боис, Қорақалпоғистон Республикасининг Қўнғирот, Тахтақўпир, Қораўзак, Беруний, Эллиққалъа, Мўйноқ каби туманларида туячиликни ривожлантириш чоралари кўриляпти. Шундай экан, бепоён яйловларга эга Орол бўйида туячиликни ривожлантириш тўғрисида жиддий ўйлаб кўриш пайти ҳам етиб келганга ўхшайди.

И. ИСОМИДДИНОВ

Кўчат экинг, боғ қилинг

Баҳор... Дала ва боғларда ҳаёт қайнайди. Дехқонлар асосий эътиборни экиш жараёнларига қаратаётган бўлсалар, боғбонлар боғига ишлов, кўчатларига шакл бериш, шунингдек, уларни озиклантириш ҳамда сугориш билан банд.

ВОҲА ИҚЛИМ ВА ТУПРОФИГА МОС

Ана шундай долзарб паллада Бухоро боғдорчилик, ниҳолчилик, илмий-тажриба хўжалигида бўлди. Бу ерда вилоят тупроқ ва иқлимига мос кўчатлар етиштирилади.

Идорада кўчат харид қилгани келган бир гуруҳ кишиларга дуч келди. Улардан айримларининг сўзларини тингладик.

Тўхта Худоёров — Олот тумани «Чорбоғ» қишлоқ фуқаролар йиғини худудидagi «Сарвар Худоёров» фермер хўжалигида иш юритувчи.

— Бу ердаги ниҳоллар сифатли. Улар дарахт бўлиб юксалганида, серхосил, меваси ширин бўлиши, шўр ва касалликларга чидамлилигини мутахассислар эътироф этишди. Шунинг учун ҳам 500 минг сўмга олма, ўрик, нок, бодом, гилос, узум ҳамда бошқа кўчатлардан харид қилдик. Янги бо-

ғимизга уларни экиш ниятидамиз.

Шайдулло Асадов Ромитан туманидаги «Оқ олтин» очик акциядорлик жамияти хўжалик мудир.

— Корхонамиз тасарруфида 10 гектарлик мевали боғ ташкил этганмиз. Унинг 4 гектаридаги кўчатлар аллақачон ҳосилга кирди. Уларни шу хўжаликдан олган эдик. Яна кўчатларга эҳтиёж сезиляпти.

Бекмурод Жумаев Олот туманидаги «Гулистон» қишлоқ фуқаролар йиғинида яшайди.

— Қишлоқдошларимдан бу кўчатларнинг таърифини эшитиб келдим. Томорқамни мевали боққа айлантириш ниятидаман.

Хуллас, бундай харидорларнинг сони кўп.

Хўжаликда 5 гектарлик кўчатзор мавжуд. Соҳибкорлар олманинг эрта-

пишар «Қизил махтоби», «Первенец Самарканда», олманинг кечпишар «Семеренко», «Голден Делешес», ўрикнинг «Юбилейный Навои», «Курсодик», «Оқ пи-

шар», нокнинг «Кюре», «Қишки ношпути», беҳи, шафтоли, қароли, гилос, бодом, узумнинг бир неча турлари ва навларидан, шунингдек, атиргулнинг «Бургунт», «Паскаль» навлари ҳамда можевельник кўчатларидан 300 минг туп етиштирилган. Уларнинг бари Бухоро воҳасининг тупроқ ва иқлим шароитига мос: ҳосилдор, меваларининг мазаси ширин, турли касалликларга чидамли.

Жамоа мутахассисларининг фикрича, парвариш давомида агротехника талабларига тўла амал қилинса, ҳосил баракали бўлиши кузатиладиган. Масалан, олманинг ҳар тупидан 500 килограммдан ортиқ, ўрикдан 200-250 килограмм, узумнинг бир гектарида ўртача 40-50 тоннагача ҳосил етиш-

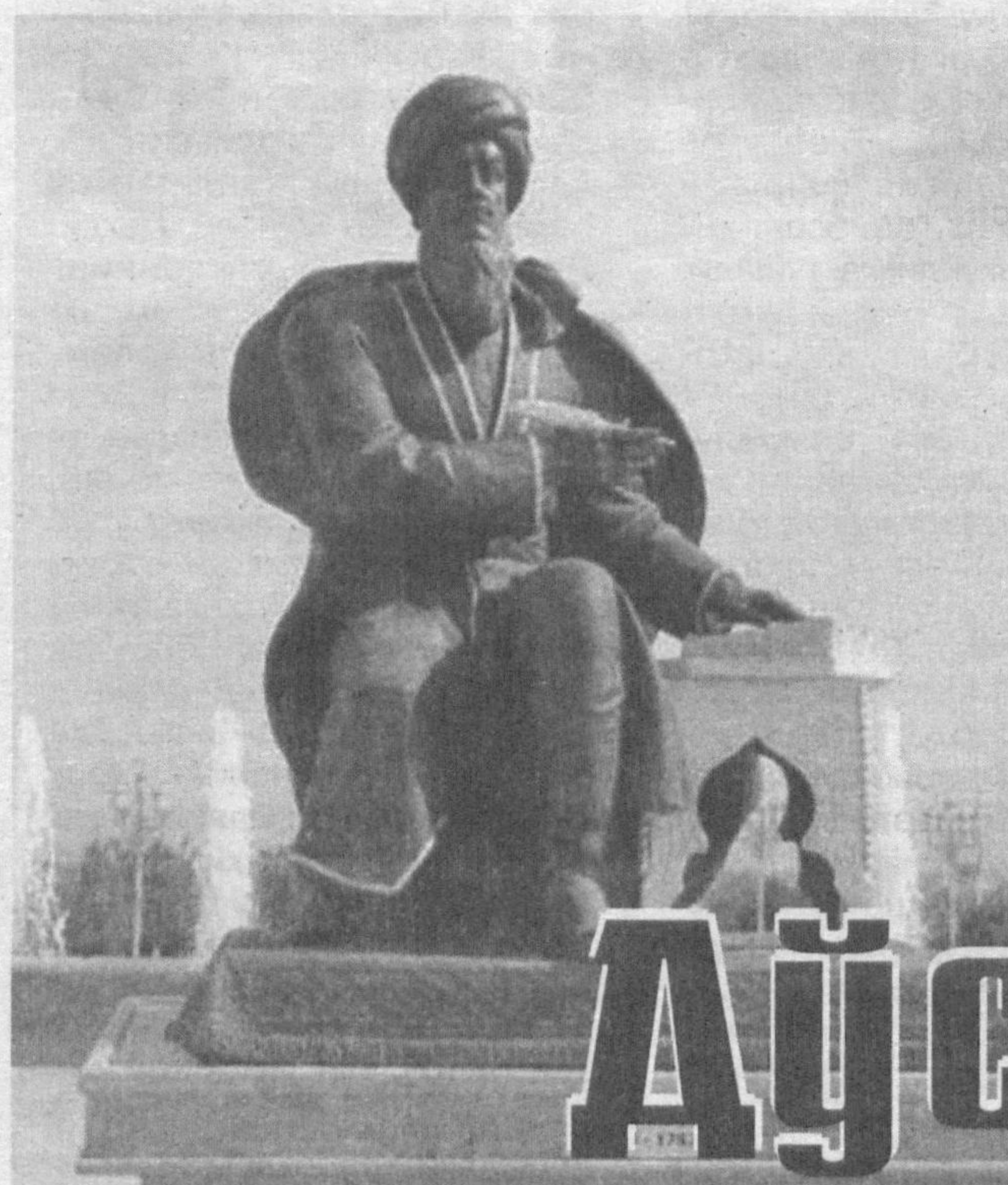
тирилган. Жойларда бу фикрни дехқонлар ҳам тасдиқляпти. Шунданми, хўжаликда кўчат етиштириш ва сотиш салмоғи йил сайин ортмоқда. Бултур фермер хўжаликлари, корхона, ташкилот ва аҳолига 109 минг туп кўчат сотилган эди. Бу йил ҳам ундан кам бўлмайди.

Иzzатулла ҲОЖИЕВ, «shonch» мухбири.

Суратда: меҳнат фахрийси Зубайда опа Раҳимова боғбон ўғли Санжар Солиев билан кўчатзорда.

Муаллиф олган сурат.

Ўзбекистон — умумий уйимиз

У халқчиллик ва инсонпарварлик руҳи барқ уриб турган асарлари орқали ана шу қолоқликдан чиқиш йўлларини излади. Ўзаро бирликка, ҳамжихатликка путур етказувчи маҳаллий ҳукмдорларнинг урушлари, мол-мулк талашишини, айниқса, сотқинликни қаттиқ қоралади. Бир умр эрк ва қариндошлик туйғусини қадрлаб яшади.

Дўстлик, қардошлик гоёлари талқини мутафаккир шоирнинг «Абдулла», «Туркман биноси», «Туркманнинг», «Озодим», «Бўларми», «Фаттоҳ», «Келгай» каби шеърларида яққол ўз ифодасини топган.

балки барча халқу элатларнинг ҳам бирлашиши, қўлни-қўлга беришининг тарафдори эди. Хатто, у мард йигитларнинг якка бўлиб юришини, эзгулик йўлида ўзига яқинлар билан қўлни-қўлга бермаслигини айб деб биларди:

**Куч йигитга яккалик-да айбдир,
Мард қардоши — учдан, тўртдан беш яхши.**

Ҳақиқатдан, мард йигитнинг ўзидек мард қардоши қанчалик кўп бўлса, ёнида суянчиқ бўлиб турса, у шунчалик кучли ва қудратли бўлади. Маҳтумқулининг умумий ижод олами, барча асарлари мазмун-моҳиятидан унинг туркий халқларни оғзибирликка, дўстликка, ҳамкорликка, бирлашишга чорлаган, бу йўлда фидокорлик қилган жасур сиймолар (Ўғузхон ёки Култегин, Алп Арслон ёки Жалолиддин Мангуберди, Амир Темур ёки Мирзо Бобур каби) образи, ҳаётасавури диққат-марказда турган.

ларидан огоҳлантиришни, хушёрликка даъват этишни ҳам инсоний бурчи деб билган:

**Дўстлар вафоси йўқ фоний дунёнинг,
Тарк этма яхшилик, хайру эҳсонинг.**

Яхшиликни, хайр-эҳсонни тарк этмаслик ўғити Маҳтумқули пандномасининг марказида турган масалалардан бири. Шоир лирик қаҳрамони ўз дўстларининг яхшилик ва хайр-эҳсон каби юксак инсоний фазилатлар соҳиби бўлиб танилишини истайди. Бу ҳам дўстга дўстона муносабат намунаси.

Дўстнинг жондек ширин, жон каби қадрли эканлиги туркман ва ўзбекдай азалий бир илдиизга, бир қавмга тегишли қариндош халқлар дўстлиги, туркманнинг ўзбекка, ўзбекнинг эса туркманга шундай меҳрли муносабатининг ифодаси сифатида ҳам муҳимдир. Бундай ҳаётда беихтиёр ёдингизга Маҳтумқулининг дўстлик, дўстга меҳрибонлик ҳақидаги ҳаётбахш мисралари келаверади:

**Сенсиз кўзимга қаргиз
кўринмас жаҳон, эй дўст,
Не жаҳон, балки танда бўлса
гар сад жон, эй дўст.**

Муҳими шундаки, дўст учун, унинг қадри учун жаҳон ҳам, танадаги бир эмас, юз жон қурбон эканлиги теран, табиий ифодаланган.

Мутафаккир шоир Маҳтумқулининг мисралари бугун ўз мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлида баҳамжиҳат ҳаракат қилаётган ўзбек ва туркман халқи дўстлигини янада юксалтириш йўлига муҳим ҳисса қўшаётган, қариндошлик туйғуларимизни юксалтираётган восита ҳисобланади.

**Изладим севар қардошни,
Фалак йироқ отди тошни,
Кўзим тўкар жўшқин ёшни,
Бу ёш ҳаддан ошиб борар.**

Мутафаккир шоир бир-икки кишининг дўстлиги, қариндошларча меҳр-муҳаббатлиги баробарида асосан аҳли миллатнинг, аҳли Туркистоннинг шундай бирлашган, меҳр-оқибатли дўст-биродар бўлиб қўлни-қўлга беришини, шу тариқа эркин, фаровон кунларга етишмоқ мумкинлигини кўзлаб, қайғургани ҳам бор ҳақиқатдир.

Қадим Туркистон элига мансуб қавм-қариндошлари чинакам эркин, мустақил саодатга эришган бугунги кунда «ўзбек халқига ҳам, туркман халқига ҳам бирдек азиз ва суюкли сиймо» (Ислом Каримов) бўлган Маҳтумқули ҳазратнинг мавқеи, салмоғи янада сарбаланддир.

**Абдуғаффор ХОН,
Ўзбекистон-Туркменистон
Дўстлик жамияти фаоли,
олим ва таржимон**

Дўстликнинг мардона талқинлари

Инсоний фазилатлар ва муносабатлар марказида турувчи дўстлик, қардошлик инсон пайдо бўлгандан буён ардоқланади, қуйланади ва улугланади. Ғеёте бу ҳақда шундай дейди: «Чинакам фаол дўстлик ўзаро бир-бирини суяшдир. Дўстим менинг ниятларимни қувватлайди, мен эса уни қувватлайман, шу тарзда гарчанд фикрларимиз турлича бўлса-да, биз биргалашиб олға борамиз».

Муҳтарам Юртбошимизнинг «Халқларимиз дўстлигининг рамзи» номли сермазмун мақоласида таъкидлаганидек, «Бугун ўзбек мактабларида, туркман мактабларида улуг Маҳтумқули ижодини ҳар томонлама чуқур ўрганадиган, янгидан кашф этадиган замон келди. Бинобарин, шоир қолдирган бебаҳо меросни янгича кўз билан ўқиб-ўрганиш, унинг хотирасини абадийлаштириш, руҳини шод этиш бизнинг муқаддас бурчимиздир».

Атоқли туркман шоири ва мутафаккири Маҳтумқули Туркистоннинг ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан бирмунча қолоқликка, ўзаро ноаҳилликка юз тутган XVIII асрдаги мураккаб муҳитида яшаб ижод этди.

Маҳтумқули ўз халқини, барча туркий қавмларни ўзаро урушмасликка, қон тўкмасликка даъват этди. Шоир «Кўрганим аслида, билгил, бу заминнинг михидир. Эрур ул эркин доимо, будир туркман биноси» дейиш билан аҳли Туркистон халқларининг ҳам эркин-саодатли кунларини, дўст-қариндош бўлиб яшашларини юрак-юракдан орзулади.

**Мусулмонлар қилич урса бир-бирига,
Давлат кетиб, динлар нуқсонига келгай»,**

дейди у бир шеърида.

Нафақат туркман эли, балки туркий халқлар учун қадрли Маҳтумқули Фироғий ижоди, панднома асарлари, аввало, ижтимоий-сиёсий қиммати билан ажралиб туради. Мутафаккир шоир умри давомида «тийралар қардошдир, уруғлар ёрдир» деган ижтимоий-сиёсий гоё учун курашиб ўтди. Ўзаро уруш-жанжаллар, сотқинликлар, ноҳақликлар, энг аввало, оддий халқнинг аҳолини оғирлаштириши шоирни ҳамиша ларзага солган. Шу боисдан «Доно бўлсанг мискинларни унутма!» деган даъват шоир асарларининг марказидаги гоё ҳисобланади...

Маҳтумқули ўз эли ва халқининг эмас,

Хатто, бирлик, ҳамнафаслик, елкадошлик ҳаракат-фаолиятининг чинакам полони — халқ эпоси қаҳрамони Гўрўглини Маҳтумқули юксак фахр билан «Туркистоннинг тўраси» деб атайди. Дарҳақиқат, Гўрўгли барча туркий халқларнинг, туркистонликларнинг жасоратли ўғли, эрк тимсоли, енгилмас қаҳрамонидир.

Шу маънода Маҳтумқули барча туркий халқларнинг, Шарқнинг, ўз ихлосмандларининг маънавий раҳнамоси, ҳамжихатликка даъват этувчи ардоқли шоири даражасига кўтарилган сиймодир. Шоирнинг:

**Дўстларим, дўстим менинг жондек
ширин, суйғулдир,
Жон каби пинҳон жаҳонда
олама белгилидир,**

каби мисраларни дўстлик шаънига битилган мадҳия десак, арзийди.

Маҳтумқули юксак маънавий қомиллик билан кишининг дўстини туғишганларидан ҳам, қариндошларидан ҳам баланд садоқат эгаси сифатида талқин қилади.

Маҳтумқули дўстларини, қадрдон кишиларини вафосиз, ўткинчи дунё ўйин-

Оилавий тадбиркорлик

ҲАМЖИҲАТЛИК БАРАКА КЕЛТИРАДИ

Бир мақсад йўлида ҳамфикр ва баҳамжиҳат бўлиб олға интилганлар кўзланган чўққини албатта забт этишади. Оилавий тадбиркорликнинг тезкорлик билан рагнақ топаётгани сири ҳам шунда бўлса керак. Зеро, аҳиллик билан қилинган ишдан рўзгорга барака инади, ҳам халққа наф етади. Наманган вилоятида бундай оилаларни ҳар қадамда учратиш мумкин. Отадан хунар ўрганган ўғил янада зўр уста бўлишга, она игнасини тутган қиз ундан-да чевар бўлишга интилади. Пичоқчилар, дўппидўзлар, каштачилар, абрбандлар, чиннисозу кулоллар сулолаларини ҳар қадамда учратасиз. Хунарнинг тақдирга айланиб кетганини ҳудуд топонимикасидан англаш қийинмас. Чармгарон, Бофанда (мато тўқувчи), Товоқчи (кулол), Дўзанда (тикувчи), Тақачи (темирчилик) каби номлар бу ерда тез-тез учрайди.

Бугунги кунда атласу адраслар Наманган шаҳрининг, миллий пичоқлар ва эркалар дўпписи Чустнинг, кулолчилик буюмлари Попнинг, ипак кашталар Уйчининг, парварда-ю ҳолвалар Шаҳанд (Тўрақўрғон)нинг рамзига айланиб улгурди. Мазкур ҳолатлар, шубҳасиз, хунарманд сулолалар меҳнати туфайлидир. Уларни қўллаб-қувватловчи ташкилотлар қаторида қасаба уюшмалари ҳам бор. Ўтган йил охирида ташкил этилган семинарлар натижасида оилавий тадбиркорлар ўз ҳуқуқларини яхши англаб етишди. Ўйчи туманидаги кўргазмали семинарда оилавий тадбиркорлик билан шуғулланаётганлардан 5 нафари туман ҳокимлиги ҳузуридаги тадбиркорларни

рўйхатдан ўтказиш инспекцияси томонидан қайд этилди. 97 нафар тадбиркорга 220 нафар коллеж битирувчиси шогирд сифатида бириктирилди.

Тадбирда ўз маҳсулотлари билан иштирок этган оилавий тадбиркор Рислиқхон Жўраева ҳуқуқий билимлари кенгайганлигини қувонч билан сўзлайди:

— Қонун доирасидаги имтиёзларимдан фойдаланиб, фаолиятимни бутун туман бўйлаб кенгайтирмоқчиман, — дейди у. — Мақсадим — ёшларга хунар ўргатиш, шу орқали уларнинг бандлигини таъминлаш. Турмуш ўртоғим, ўғлим ҳам фаолиятимиз ривожини учун ҳамиша изланишда.

Опанинг хунари кўпчиликни қизиқтиради. Унинг оилавий корхонасида яратилган каштачилик буюмлари ҳамиша харидорғир. Бозор талабларини мукамал ўрганиб чиққан тадбиркор эндиликда миллий каштачилик асосида либослар яратишга киришган. Шунингдек, банкдан имтиёзли кредит олишни режалаштирган. Бу мақсади амалга ошса, яна кўплаб хотин-қизлар хунар сирларини эгаллашади.

Худди шундай тадбир Наманган шаҳри микёсида ҳам ўтказилган эди. Унда оилавий тадбиркорлар, «Шуҳрат» медали соҳиблари атласчи Абдулатиф Аҳмаджонов ва чиннисоз Неъматжон Солиевнинг ижодий ишлари

кўпчиликнинг диққатини тортди.

— Биз абрбандлар сулоласи вакилларимиз, — дейди уста Абдулатиф Аҳмаджонов. — Ўзим эллик йилдан буён шу хунар билан шуғулланаман. Қирқ нафардан зиёд ёшларга абрбандлик санъати сирларини ўргатдим. Ҳозирги кунда оилавий тадбиркорлик асосида миллий матолар ишлаб чиқаришни йўлга қўйганмиз. Маҳсулотларимиз АҚШ, Буюк Британия, Франция давлатларида ҳам ўз харидорларини топиб улгурди. Айниқса, атлас, адрас, олача, банорас, малла сингари газламаларимизга бугун жаҳон микёсида катта қизиқиш билдирилмоқда.

Таъкидлаш жоизки, Абдулатиф уста миллий матоларимизнинг бир неча асрлик қадимги нусхаларини тиклашга эришган. Унинг муаллифлигидаги «Тож» атлас нусхаси бир кўришдаёқ кўнгилни забт этади. Устанинг «Bazar art» кўргазма-ярмаркасидаги доимий иштироки ҳам ижодидаги катта бурилишларга туртки бўлаётир.

Наманган шаҳрида яшовчи чин-

нисоз Неъматжон Солиев ҳам ўғиллари билан бирга бозорғир маҳсулотлар яратмоқда. Дастлаб оддий сопол гултуваклар ясаб келган Неъмат ака кейинроқ кулолчилик билан жиддий шуғулланишга киришди ва оила аъзоларини бир мақсад атрофида жипслаштирди. Кулолчиликнинг қадимий аънавалари ва замонавий талаблар уйғунлигида чинни буюмлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. Ҳозир унинг оилавий устaxonасида саксон турдан зиёд чинни буюмлар тайёрланмоқда.

Юқорида номлари зикр этилган хунармандларнинг барчаси меҳнати ортидан роҳатга эришяётган, оилаларини фаровон этиш асносида халққа наф келтираётган замонамиз қаҳрамонларидир. Бундай имконият ва имтиёزلарга юртимизда тадбиркорлар учун яратилган шароит туфайли эришилмоқда. Шароит бор жойда, тараққиётдан умид қилса бўлади.

**Дилдора РАҲМОНОВА,
«shonch» мухбири**

— **Фурқат**
хаётининг
оғир фожиаси
шундаки, у ўз азиз
ватанини астойдил сев-
ган ҳолда 18 йил Ватан-
дан жудо бўлиб юришга ва
ғурбатда ўлмоққа маҳкум
бўлди, — деб ёзган эди маш-
хур шоир ва атоқли олим Мақ-
суд Шайхзода. — 33 ёшида Ўзбе-
кистондан жўнаб кетган шоир ўз
юртига қайта олмади ва ҳаётининг
энг етук даврини (33-51) ватани-
дан йироқда ўтказишга мажбур
бўлди! Фурқатнинг хорижий мамла-
катларга саёҳат қилиб, у ерда тур-
гун бўлиб қолишига асосий сабаб
нима? Бу саволга ҳозирча аниқ ва
ишонтирарли жавоб бериш анча
мушкул...

ФУРҚАТ

нега ватанни тарк этди?

Ярим асрдан ортиқ вақт муқаддам берилган бу савол ҳамон жавобсиз қолмоқда. Баъзан нафақат адабий даврлар, балки халқ орасида ҳам Фурқатнинг гўёки рус ҳукумати махфий хизмати топшириғи билан чет элларга йўл олганлиги ҳақида гап-сўзлар юради. Бироқ бу тахмин ҳеч қачон жиддий қабул қилинмаган ва кейинги йиллар тадқиқотлари ҳам бу гапнинг мутлақо асоссизлигини кўрсатди.

Яна бир кенг ёйилган тахмин унинг оилавий муносабатлари тўсиқ бўлганлиги хусусидадир. Биринчидан, Зокиржон Фурқат Ёрқентда аёлманд бўлиб қолди ва оиласи, болачақасидан кўнгил узолмаганлиги боис ортга йўл ололмади, деган фикр тарафдорлари унинг қуйидаги байтларини мисол келтиришади:

Худо бермиш икки фарзанд
— Нозимжону Хокимжон,
Қачон бўлғай кўнгул узмоққа
бу кўзи қаролардин?

Иккинчидан, шоирнинг ватанда қолган қариндош-уруғлари билан бузилган муносабатлари ушбу ҳолга сабаб бўлган, дея таъкидлашади ва яна Фурқатдан иқтибос келтиришади:

Вагарна қиблагохимнинг
мулоқотиға шойиқман,
Вале бордур гина андақ
амак бирла тағолардин...

Бироқ, ҳар икки сабаб ҳам чин ватанпарвар, ажойиб сўз устасининг жонажон, севиқли элига умрбод қайтмаслиги учун етарли асос бўлолмайди.

Халқ орасида юрган яна бир тахминга кўра, Фурқат Тошкентда йирик мартабали чор амалдорларидан бирининг келини билан яқин муносабатда бўлади ва ҳаттоки орада ўзаро муҳаббат вужудга келади. Бу хусусда ҳам кўп тахмин ва версиялар мавжуд. Тошкентдаги катта концертда у бир гўзал аёлининг роля чалиб айтган кўшиғини тинглайди. Ижро унга жуда ёқимли таъсир этади ва шу хусусда катта шеър ҳам ёзади. Айрим кишилар роялга жўр бўлиб қуйлаган гўзал жувон Туркистон генерал-губернаторининг келини бўлганлиги ва Фурқат яхши кўрган рус аёли айнан

шу эканлигини гапирардилар. Гўё Фурқатнинг ўлкани умрбод тарк этишига шу ҳолни сабаб қилиб кўрсатардилар. Дарҳақиқат, Европа маданияти, адабиёт ва мусиқасининг юксак ривожини, унга интилиш зарурлигини таъкидлаш билан бир қаторда, Фурқат рус мустамлакачи амалдорларининг худбин, қонхўр башараларини назмда аямай фош этган эди. Унинг генерал Афрелов ва фон Кауфман ҳақидаги сатирик шеърлари ўша даврда мустамлакачиларни дарғазаб қилгани маълум. Фафур Фулом Фурқат аслида генерал Афрелов ҳақида сатира яратгани учун она тупроғини ташлаб кетишга мажбур бўлган, деб ёзади. Ҳа, рус истилосини бошидан кечирган Фурқат унинг дахшатларини яхши биларди. Ахир, ҳали мадрасада ўқиётган ўн саккиз ёшли йигит қонхўр босқинчиларнинг воқийни истило қилишлари жараёнини ўз кўзи билан кўрган эди-да! У кейинчалик ёзган асарларида дастлабки йиллари ҳатто кўчада бирор рус кишини кўриб қолса, ундан дарҳол узоқлашиб кетишини баён қилганди. Лекин бу ҳам унинг юртга қайтмаслигига бош сабаб бўлмаган. Хўш, унда қандай залворли ҳодиса борки, у ватанни соғинган инсон йўлини тоғдай тўсган? Тарихчи ва адабиётшунос олим Пўлатжон Қаюмий, у кишининг ўғиллари академик Азиз Қаюмов асарларида Фурқат ҳаёти ва ижоди ҳақида фикр юритаркан, кўпчиликка маълум бўлмаган бир тарихий воқеа келтирилдики, бизнингча балки шу ҳодиса кўнгли нозик шоирнинг юртга қайтмаслигига сабаб бўлгандир?

Маълумки, Фурқат анча ёш уйланган ва ўша пайтлари дўкондорлик билан шугулланган. Руслар Кўқон хонлигини босиб олгач, ўзлари учун водий марказида шаҳар — Янги Марғилон қуришни бошлайдилар. Ҳали тўлиқ қуриб битказилмаган шаҳарда Фурқатнинг амакиси дўкон очади ва уни

шу дўконга хизматга таклиф этади. Лекин русларга хизмат қилиш Фурқатнинг таъбиғи ўтирмайди ва у кўп ўтмай, Кўқонга қайтиб кетади. Она шаҳрида у уйланади, бир ўғил фарзанд кўради. Муқимий ва бошқа Кўқон шоирлари билан ҳамкорлик қила бошлайди. Шу даврда ўз ғазалларини тўплаб девон ҳолига келтиради. Унинг ғазаллари Фарғона ва Туркистон бўйлаб кенг ёйиладди. Улар кўшиқ қилиб қуйлана бошлайди. Минг афсуски, худди ана шу бахтли дақиқаларда унинг бутун ҳаётини ўзгартириб юборган дахшатли фожаия юз беради.

Шоирнинг рафиқаси, айтишларича, ўқимовчи, эрининг ижодини жуда яхши тушунадиган гўзал ва ақли баркамол аёл бўлган. Фурқат уни бениҳоя сева, ҳар бир дақиқасини хотини ва ўғли даврасида ўтказишга интилар эди. Кўнлардан бир кун у хотинига тушлик учун қовурилган овқат буюради ва ўзи дўконга кетади. Ўша пайтлари у йигирма бешлардан ошган йигит эди.

Фурқатнинг хотини эса кичик ҳовли ўртасидаги ўчоққа қозон осиб, зигирёғ доғ қилишга киришади. Кўп ўтмай ўчоқда баланд ёнган олов таъсирида қозондаги ёғ бирдан гуриллаб ўт олади ва қозон экиннидаги келинчакнинг узун этакларига илашади! Ёш аёл бир зумда кучли олов гирдобиде қолади. Кичкина ҳовли ичида дод солиб уёқдан бу ёққа югурган аёл то кўни-кўшни кириб ўтни ўчиргунча... Батамом ёниб кетади! Чунки ўша давр одади бўйича Фурқатнинг хотини ҳам қават-қават кийинган эди. Шум хабарни эшитиб, югуриб келган Фурқат хотинининг таниб бўлмас даражада

қуйган мурдасини кўради, холос...

— Худди шу бемисл фожиавий воқеа Фурқатга жуда кучли руҳий таъсир ўтказди, — дейди таниқли адабиётшунос олим, филология фанлари доктори Рустам Тожибоев. — У қиёссиз тушкунликка тушади. Дўконига бормай кўяди, ижодкор дўстлари билан алоқаларни кескин камайтиради... Ўз уйида ҳам кўним топмайди. Кўп ўтмай, Кўқонда ортиқ яшай олмай Марғилонга, Алишер Навоийнинг садоқатли мухлиси, унга тақлид қилиб ашъор ёзадиган Домла Ҳожи ҳузурига боради. Таъкидлаш лозимки, Фурқат Марғилон шаҳридаги мадрасада яшаркан, биринчи марта газетани кўради ва уни ўқийди...

Марғилондан шоир водийнинг турли яқин-йироқ шаҳар ва қишлоқларига саёҳатлар уюштиради. Орадан салкам уч йил ўтгандан сўнггина у Кўқонга қайтади. Лекин она шаҳрида бўлиш шоирнинг дардларини янгилайди. Натижада, бечора шоир шунча вақт ўтгандан сўнг қайтган ўз Кўқониде атиги бир кун бўлади! Ва қандайдир бизга номаълум сабабга кўра эртасигаёқ шаҳарни тарк этиб,

нистонда бўлади. Орадан кўп ўтмай Туркия, Греция, Болгария ва Ливан мамлакатларига сафар қилади. Кейин эса Миср, Арабистон ва Яман давлатларини кезади. Сўнгроқ Адан портидан Ҳиндистонга сузиб кетади. Бомбей, Дехли, Лохур ва Ҳинд ўлкасининг бошқа шаҳарларини томоша қилади. Жаҳонгашта қаламкаш Хитой мамлакатига ҳам сафар қилади. Орадан икки-уч йил ўтгач, Қашғарга бориб, Ёрқент шаҳрида муқим бўлиб қолади. Ҳаётининг ўн саккиз йилини шу ерда ўтказди. Бу ерда у асосан табиблик ва Россия фуқаролари оқсоқоллигининг котиблиги билан шугулланади. Ўша ерининг йирик бир амалдорини даволаб соғайтиргани боис у киши Фурқатга уч юз кумуш танга ва катта ер-жой беради. Орадан бироз муддат ўтиб шоир яқинлари, улфатлари қийинчистови билан Раънохон исмли уйғур қизга уйланади ва ундан фарзандлар кўради.

Таъкидлаш лозимки, ана шу ўтган узоқ йиллар давомида Фурқатнинг бутун юраги, жисми жони ҳаммаша ватан ишқи билан ёнган, у ватанни бениҳоя соғинган, аммо қайта олмаган. Юқорида ай-

Хўжандга кетади. У ерда бир неча ой яшайди. Албатта, бу хусусда мулоҳаза юритганда, шоир ва қариндошлари орасида аллақандай можаро юз берганлигини тасаввур этиш мумкин. Зеро, уч йилдан буён кўрмаган ягона ўғлининг дийдорига тўймасдан, ўша кунгиде ортга қайтиш учун залворли бир сабаб бўлганлиги аниқ.

Бироқ Хўжанд ҳавоси шоирга ёқмайди ва у касал бўлиб қолади. Охир-оқибат милодий 1889 йил баҳорида Тошкентга кетиб, Кўқалдош мадрасасида умргузаронлик қила бошлайди. Фурқатнинг Тошкентда яшаши, бу ерда бошдан кечирганлари ҳақида ихлосмандларга кўп нарсалар маълум. Тошкентда Фурқат рус маданияти билан анча чуқур танишади, ўзининг журналистик фаолиятини шу ерда бошлайди.

Не ажабки, улуг қаламкашнинг яра кўнгли бу ерда ҳам ором топмайди. Орадан икки йилча вақт ўтгач, у Тошкентни ҳам тарк этади. Шундан сўнг Фурқатнинг машҳур жаҳонгашталиги бошланади. У худди буюк форс шоири Муслиҳиддин Саъдий сингари Яқин ва Ўрта Шарқ мамлакатлари бўйлаб сафарга чиқади. Дастлаб Самарқанд ва Бухорони тавоф этади. Сўнгра Туркменистон, Афғонистон, Озарбайжон, Грузия ва Арма-

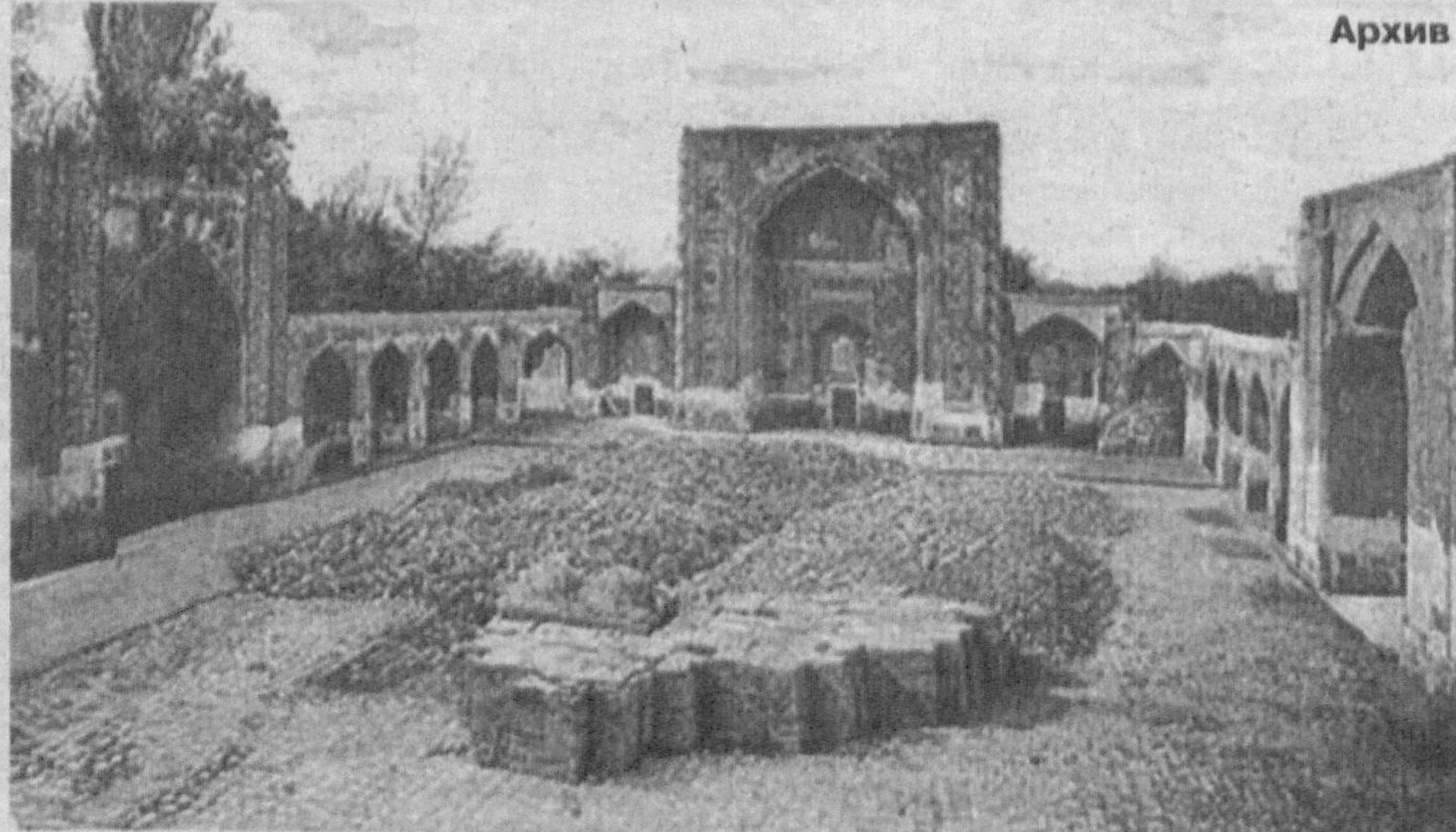
тиб ўтганимиздек, шоирнинг юртга қайтмаганлиги сабаблари кўплар томонидан изоҳланган ва кўплаб даъволар охири нотўғри бўлиб чиққан. Холбуки, Кўқонда нафақат унинг уй-рўзғори, балки севиқли ўғли ҳам қолган эди. Шоир ҳеч бўлмаса шу ўғил дийдори учун ҳам она шаҳрига қайтиши керак эди-ку! (Бу ўғил кейинчалик, 1918-йилги Кўқондаги қатагон воқеалар жараёнида ҳалок бўлган.)

Афтидан, шоирнинг Кўқонга қайтиб келмаслигига севиқли хотинининг фожиали ўлими сабаб бўлган. Чунки рафиқаси ҳалокатидан сўнг у нафақат ўз уйида, балки шу шаҳарда ҳам тура олмаган. Кўқон ҳавоси унга ўша дахшатли фожиани эслатаверган. Шу фожиадан сўнг орадан уч йилча вақт ўтгач, Кўқонга қайтиб ўз хонадониде бир кун ҳам тура олмаганлиги сабабларини ҳам балки шу ҳолатдан излаш керакдир. Ғурбатда юрган шоирнинг ватанга қайта олмаслиги сабабини балки унинг мана шу сатрлари изоҳлаб беради:

Пару болим тўкилди,
масканим охир қарас бўлди,
Муҳаббат йўлида, Фурқат
ватандан айрилиб қолдим...

Алишер ИБОДИНОВ,
«shonch» мухбири

Архив

Озодалик талаби

Инсоннинг узок умр кечириши авваламбор соғлом турмуш тарзига амал қилиши билан боғлиқ. Озодалик меъёрлари ана шу тамойиллардан бири.

Шундай экан, бу борада қандай ишлар амалга оширилмоқда?

Хоразм вилоят бош Давлат санитария врач Олимбой Исаев билан суҳбатимиз санитария-эпидемиология нazorати маркази томонидан юқумли касалликларнинг олдини олиш, бозорларда ва жамоат жойларида санитария-гигиена қоидаларига риоя қилинишини таъминлаш борасида амалга оширилаётган чора-тадбирлар тўғрисида бўлди.

— Маълумки, ҳозирги пайтда қисқа фурсат ичида нафақат бир давлатдан иккинчи бир давлатга, балки бир қитъадан иккинчи бир қитъага етиб бориш (хаво йўллари орқали), бир кунда бир неча давлатлар ҳудудида бўлиш имконияти мавжуд. Табиийки, миграция вилоятимиз ҳудудига ҳам четдан, айниқса, эндемик ҳудудлардан айрим ўта хавфли юқумли касалликлар кириб келиши ва тарқалиш хавфини янада оширади.

— Шу боис юқумли паразитар ва ўта хавфли касалликларнинг олдини олиш бўйича махсус режа тадбирлар дастури ишлаб чиқилиб, ДСЭНМлар томонидан эпидемияга қарши профилактик чоралар қўлланилмоқда. Унинг асосий қисмини четдан юқумли касалликлар кириб келишининг олдини олиш ташкил қилади. Шу мақсадда 3 та санитария нazorат пунктлари фаолият кўрсатмоқда. Давлат чегараларини кесиб ўтиш жойларидаги санитария-назорат пунктларининг фаолияти кучайтирилган. Барча фуқаролар сўраб-суриштирилиб, тўлиқ тиббий кўрикдан ўтказилмоқда. Санитария нazorати пунктлари керакли тиббий жиҳозлар ҳамда кўргазмалар эслатма ва плакатлар, зарур дезинфекцияловчи эритмалар билан тўлиқ таъминланган. Фуқароларда тўлиқ термометрия ўтказилмоқда.

Даволаш-профилактика муассасаларида ўта хавфли юқумли касалликлар аниқланганда ёки гумон қилинганда ишлатиладиган махсус шахсий ҳимоя кийимлари ва беморлардан синамалар олиш таҳлама-лари тайёрлаб қўйил-

ган. Қолаверса, юқумли касалликлар билан оғриган беморларни ётқизиш учун шаҳар, туманлар марказий шифохонаси юқумли касалликлар бўлимлари қошида госпиталлар, касалликка гумон қилинган шахсларни ётқизиш учун провизор госпиталлар, беморлар билан мулоқотда бўлганларни ётқизиш учун изоляторлар ҳозирлаб қўйилган. Вилоят «Дори-дармон» акционерлик жамиятида, вилоят давлат санитария-эпидемиология нazorат марказида, шаҳар, туман марказий шифохоналарида беморларни даволаш учун ишлатиладиган зарур захира дори-дармон, тузли эритмалар, дезинфекцияловчи моддалар ва бошқа зарур тиббий асбоб-анжомлар мавжуд.

— Ўта хавфли юқумли касалликларнинг олдини олиш ҳамда вилоятимизда эпидемик-эпизоотик барқарор вазиятни таъминлаш юзасидан

вирусли гепатит касалликларининг олдини олиш мақсадида аҳоли ўртасида фақат қайнатилган сув ичиш, уй-ҳовлиларни озода сақлаш, озиқ-овқат маҳсулотларининг сифатига эътибор қаратиш, мева-сабзавотларни ювиб ис-

гишли ташкилотлар билан келишилган ҳолда ўта хавфли юқумли касалликлар аниқланганда ёки гумон қилинганда навбатдан ташқари ҳаракат қилиш мажмуавий чора-тадбир-

теъмол қилиш, болалар тарбиясида шахсий гигиена қоидаларига риоя этиш мавзуларида сани-

лар режаси ишлаб чиқилди.

Даволаш-профилактика муассасаларида юқумли касалликлар, шу жумладан, ўта хавфли юқумли касалликлар профилактикаси ҳамда шифохона ичи инфекцияси тарзида тарқалишининг олдини олиш бўйича Соғлиқни сақлаш вазирлигининг тегишли буйруқ ва қарорлари ижроси тўлақонли бажарилиши устидан қаттиқ назорат ўрнатилган.

— Истиқлол йилларида аҳолини режали эмлашга алоҳида эътибор қаратилди. Бу масалага давлат аҳамиятига молик сиёсат даражасида ёндашилмоқда. Чора-тадбирларнинг самараси қандай бўлмоқда?

— Аҳолини режа асосида эмлаш натижасида ўтган йиллар давомида бўғма, шол, менингит, куйдирги, қоқшол, кўкйўтал, қизамиқ, қизилча, қорин тифи касалликлари қайд қилинмади. Вирусли гепатит В га қарши эмлаш ишлари ташкил қилинганидан кейин 10 ёшгача бўлган болалар орасида бу касалликка дуч келинмади.

— Юқумли касалликларнинг олдини олишда жамоат жойларида санитария қоидаларига амал қилинишини таъминлашнинг аҳамияти катта. Бозор — жамоат энг кўп тўпланадиган маскан саналади. Шундай экан, улардаги са-

нитария ҳолатларини яхшилаш, савдога қўйилган маҳсулотлар, айниқса, озиқ-овқатларнинг харидорга безарарлигини таъминлаш юзасидан қандай тадбирлар қўлланилмоқда?

— Вилоятимизда 15 та деҳқон бозори фаолият олиб бормоқда. Мавжуд камчиликлар бартараф қилинишини, сотувчи ва харидорларга қулайликлар яратилишини таъминлаш мақсадида ҳудудий ДСЭНМ ходимлари томонидан барча бозор раҳбарларига тегишли кўрсатма ва амалий ёрдам берилмоқда.

Деҳқон бозорларининг санитария ҳолатини яхшилаш, аҳоли ўртасида овқатдан заҳарланиш, юқумли касалликлар тарқалишининг олдини олиш мақсадида, вилоят ҳудудида фаолият олиб бораётган деҳқон бозорларида уй шароитида тайёрланган, сифатини тасдиқловчи ҳужжатларсиз кремлар қандолат ва консерва маҳсулотлари сотилишини тақиқлаш, назорат қилиш бўйича ҳудудларда малакали мутахассислардан иборат ишчи гуруҳ ташкил этилган. Ҳудудий ДСЭНМлар томонидан деҳқон бозорларига 37 нафар мутахассис бириктирилган.

Бозор фаолиятини ташкил қилиш, сотувчи ва харидорларга қулай шароит яратиб беришда қонунбузилиш ҳолатларига йўл қўйганлиги учун бир нечта бозор раҳбарларига жарима чоралари қўлланилди. Мақсадимиз аҳоли саломатлигини мустақамлаш, турли юқумли касалликларнинг олдини олиш ва юртдошларимизнинг обод турмуш кечиришларига ўз ҳиссамизни қўшишдир. Шу ўринда элдошларимизни ҳар қандай шароитда санитария-гигиена қоидаларига амал қилишга ундаб қолам. Бу билан, аввало, ўзимизнинг, оиламизнинг соғлом ва фаровон турмуш кечиришини таъминлаган бўламиз.

Муҳаббат ТўРАБОЕВА
суҳбатлашди.

қандай чоралар кўрилмоқда?

— Вилоят, шаҳар ва туман санитария-эпидемиология нazorат марказлари томонидан ўткир диарея,

тария тарғибот ишлари фаол олиб борилмоқда.

Шунингдек, тиббиёт ходимлари иштирокида семинар йиғилишлар ўтказилиб, керакли кўрсатмалар берилмоқда. Оммавий ахборот воситалари орқали мутахассисларнинг чиқишлари ташкил қилинмоқда.

Ҳайвонлардан жабрланганларни ёки ҳайвон сўлаги текканларни ўз вақтида аниқлаш ва даволаш, ўчоқларда ўтказиладиган чоралар, антирабик ёрдам кўрсатувчи тиббий ходимларнинг бу соҳадаги билимларини ошириш, ўқув-машғулотларини ўтказиш каби масалаларга катта эътибор берилмоқда. Те-

ЎҒРИ РОҲИБАЛАР

АҚШлик католик черков роҳибаси 68 ёшли Мэри-Энн Репп судда черков маблағларини қимор ўйнаш учун ўғирлаганини тан олди.

Маълум бўлишича, роҳиба 2006

— 2011 йиллар мобайнида эҳсонларни ҳисоблаш унга ишониб топширилган иккита черковдан пул ўғирлаб келган. Жинояти ошкор бўлганига қадар у 130 минг доллар маблағни ўзлаштириб улгурган. Бунга роҳибанинг қиморбозликни одатга айлантиргани сабаб бўлган. Содда эҳсончиларнинг пуллари бева-бечораларнинг эҳтиёжларини қоплаш учун эмас, балки қимор ўйинига сарфланган.

Репп 2012 йилнинг ноябр ойида текширувчилар черковда камомадни сезиб қолганидан сўнг қўлга олинган эди. Унга 1 июлда ҳукм ўқилади.

АҚШ қонунчилиги бўйича аёл узоғи билан олти ойгача озодликдан маҳрум қилиниши мумкин.

Мэри-Энн билан боғлиқ ҳолат «худонинг хизматкорлари» томонидан амалга оширилаётган жиноятларнинг биринчиси эмас. 2011 йил қиморхонада черковнинг 850 минг долларини ютқазиб қўйган 65 ёшли роҳиба Мария Торнтон ҳам суд олдида жавоб берган эди. Ўшанда суд Торнтонни уч йилгача қамок жазосига маҳкум қилиши мумкин бўлгани ҳолда, роҳибани қиморбозлик «касалидан» тузалиши учун мажбурий даволаниш курсига ёздириб қўйиш билан қифояланган.

ЗИЛЗИЛА

9 апрел куни Эроннинг Бушер вилоятида кучли ер силкиниши кузатилди. Маълумотларга кўра, камида 30 киши ҳалок бўлган, 1000 га яқин одам жароҳатланган. Зилзиланинг таъсири Қатар, Баҳрайн, Саудия Арабистони ва БААда ҳам сезилди.

Магнитудаси 6,3 га тенг биринчи зилзила маҳаллий вақт билан соат 16:22 да атом электрстанцияси жойлашган Бушер шаҳри жануби-шарқидан 90 километр узоқликда қайд этилган. Бушердан 8 километр узоқликда кузатилган иккинчи зилзиланинг магнитудаси 5,4 га тенг бўлган. Таъкидланишича, 700 дан ортиқ бино буткул ёки қисман вайронага айланган. Атом электрстанциясига зарар етмаган.

Зилзила юз берган ҳудудда қутқарувчилар ва Қизил ярим ой жамияти вакиллари иш олиб бормоқда.

БОҒЧАДАН ҲАЙДАЛДИ

АҚШнинг Массачусетс штатидаги Спрингфилд шаҳрида жойлашган болалар боғчасидан 5 ёшли Итан Клос ирокез шаклидаги соч турмаги учун ҳайдалди. Боғча маъмурияти низомига кўра болаларни таълим олишдан чалғитадиган соч турмакларига эга бўлиши тақиқланганини таъкидлаган. Итанинг онаси боланинг ноодатий соч турмагини олиб ташлашга ваъда берган.

Сочини ирокез шаклида турмаклаб қўйишни бола онасидан баҳорги таътил пайтида илтимос қилган. Бироқ она болалар боғчаси низомида соч турмаклари масаласига алоҳида эътибор қаратилгани, маълум талаблар борлигидан хабардор бўлмаган. Жумладан, бу ерда сочининг олд қисми қошларни тўсиб қўймаслиги, уларнинг узунлиги қўйлак ёқасигача тушмаслиги керак.

Итанинг ота-онаси муассаса талабларини енгиллаштириш лозимлигини таъкидлаш-япти.

«ТЕМИР ХОНИМ» ВАФОТ ЭТДИ

Буюк Британияда мамлакатнинг собиқ бош вазир Маргарет Тэтчер вафот этди. 87 ёшли баронесса 8 апрел, душанба куни эрта тонгда инсульт натижасида ҳаётдан кўз юмган. Собиқ бош вазир ҳарбий эҳтиром билан Лондондаги авлиё Павел черковида дафн этилади. Авлиё Павел черкови кўплаб машҳур британияликлар, жумладан, герцог Веллингтон, адмирал Нельсон ва бош вазир Уинстон Черчилл дафн этилган жой ҳисобланади.

Сўнгги йилларда собиқ бош вазир саломатлиги билан боғлиқ жиддий муаммоларга дуч келган эди. Аввалроқ у бир неча марта микроинсультларни бошдан кечиргани ва тез-тез грипп билан оғригани

ҳақида хабарлар берилганди. 2010 йили дармонсизлиги сабаб ўзининг 85 ёшини тантана қилишда иштирок эта олмаган эди.

Консерватив партия вакили бўлган Тэтчер 1979-1990 йилларда бош вазир лавозимида ишлаган. У кескин ва унча илиқ қарши олинмаган чора-тадбирлар, жумладан, давлат компанияларини хусусийлаштириш ва истикболсиз корхоналарни қўллаб-қувватлашдан воз кечиш орқали, Буюк Британияни 1970 йиллар охиридаги иқтисодий инқироздан олиб чиққан.

Миллат олдидаги хизматлари учун қиролича Елизавета II 1992 йилда Тэтчерни баронесса унвони билан тақдирлаган эди.

Тэтчернинг вафоти муносабати билан мамлакатнинг амалдаги бош вазири Дэвид Кэмерон ва қиролича Елизавета II собиқ бош вазирнинг яқинларига ўз ҳамдардлигини билдирган.

**Интернет хабарлари асосида
У. ИБОДИНОВ тайёрлади**

ОГОҲЛИК БОИСИ

Хитой ҳукумати 10 апрел куни йирик чегара пункти Дандун орқали ўтадиган сайёҳлар учун КХДРга киришни тақиқлади. Лекин КХДРга хизмат сафарлари ҳамон амалдалигича қолмоқда.

Бу каби қатъий чораларга чегарачилар Пхеньянинг чет эл фуқаролари мамлакатни тарк этишлари кераклиги тўғрисидаги огоҳлантириши сабаб бўлганини таъкидлашяпти. КХДР ҳукумати-нинг огоҳлантириши ўтган ҳафта 5 апрел куни эълон қилинган эди. Унда Шимолий Корея Ташқи ишлар вазирлиги Корея яриморлида вазият таранглашгани ва ядровий уруш хавфи ортгани сабаб-

ли мамлакатдаги элчихоналар хизматчилари ва бошқа фуқароларни эвакуация қилиш кераклигини билдирган.

Маълумки, жорий йилнинг март, апрел ойлари мобайнида КХДР бир неча маротаба АҚШнинг Тинч океанида жойлашган Гуам ҳамда Жанубий Корея ва Япониядаги ҳарбий базаларига ракета ҳужуми уюштириши мумкинлигини айтиб, пўписа қилиб келмоқда. Шу кунларда Америка ва Жанубий Корея разведка хизматлари Шимолий Корея баллистик ракетани синовдан ўтказишга тайёргарлик кўраётганини тўғрисида маълумотлар олишган.

Эслатиб ўтамиз, КХДР ва бошқа давлатлар ўртасидаги муносабатлар 2012 йилнинг охиридан буён ёмонлашиб борапти. Декабр ойида мамлакат фазога сунъий йўлдош чиқаришга муваффақ бўлганди. Пхеньянинг бу ҳаракати кўпчилик томонидан баллистик ракетанинг синовдан ўтказилиши дея баҳоланган. Бундан ташқари, шу йил феврал ойида шимолликлар навбатдаги ядро синовини ўтказди.

Реклама ва эълонлар

ХУРМАТЛИ ТАДБИРКОР ВА ИШБИЛАРМОНЛАР!

Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси Тошкент шаҳар бошқармаси томонидан 2013 йил 13 майда ўтказиладиган тўғридан-тўғри музокараларни олиб бориш йўли (оммавий оферта) билан сотиладиган давлат объектларини сотиб олишга таклиф этади.

Объектни сотиб олиш шартлари қуйидагича:

- энг юқори сотиб олиш баҳосини таклиф этиш;
- энг камида иловада келтирилган миқдорда инвестиция киритиш мажбуриятини олиш;
- янги ишчи ўринлари ташкил этиш;
- сотиб олиш тўлови ва инвестиция киритишни қисқа муддатларда амалга ошириш.

Савдоларда қатнашиш учун тақдим этиладиган ҳужжатлар:

- сотувчининг банк ҳисоб рақамига объектнинг бошланғич нархидан 15% дан кам бўлмаган гаров суммаси;
- таклифлар ва керакли ҳужжатлар солинган ва муҳрланган конвертлар, икки нусхада.

Савдо голибига савдо кунидан бошлаб йигирма кун муддат ичида олди-сотди шартномасини имзолаш шарти юклатилади.

Савдоларда иштирок этиш учун талабгорлардан аризаларни қабул қилиш оферта савдосига 3-соат қолганда тўхтатилади.

Музокаралар 2013 йил 19 апрел куни соат 16.00 да Тошкент шаҳри, Миробод тумани, Амир Темури шох кўчаси, 16-«а» уй манзилида ўтказилади.

Мурожаат учун телефонлар: 233-22-98, 233-22-83

Оммавий оферта савдоларига чиқарилаётган давлат активлари рўйхати

№	Объект номи	Бино ва иншоотлар майдони (кв.м.)	Объект манзили	Балансда сақловчи	ПК/ВМК	Савдога чиқарилган нархи	Инвестиция мажбурияти (млн.сўм)	Инвестиция киритиш муддатлари
1	Бино ва иншоотлари	306,00	Тошкент шаҳри, Бектемир тумани, К.Отабоев кўчаси, 76-уй	Тошкент магистрал канали бошқармаси	25.04.2012 №1743	331 010 604,00	30,00	1 йил
2	«Махсусбўтлашгаз» масъулияти чекланган жамияти	35,86 фойз давлат улуши	Тошкент шаҳар, Мирзо Улуғбек тумани, Олмачи кўчаси, 21-уй	«Махсусбўтлашгаз» масъулияти чекланган жамияти	25.04.2012 №1743	2956 999 600,00	100,00	1 йил
3	масъулияти чекланган жамияти шаклидаги «Bezak» Ўзбекистон-Америка қўшма корхонаси	17,5 фойз давлат улуши	Тошкент шаҳри, Мирзо Улуғбек тумани, Сайрам кўчаси, 26-уй	МЧЖ шаклидаги «Bezak» Ўзбекистон-Америка қўшма корхонаси	25.04.2012 №1743	1 479 496 200,00	1 йил муддат ичида энг кўп миқдорда инвестиция киритиш шарти билан	

Хизматлар лицензияланган

«GOLDEN BUILD TRADING» МЧЖда 2013 йил 12 мартда бўлиб ўтган очик аукцион савдоси натижалари

Т/р	Объектнинг номи	Жойлашган жойи	Ҳар бирининг бошланғич баҳоси (сўмда)	Ҳар бирининг сотилиш баҳоси (сўмда)
1	400 кв.м дан иборат 1-2-сонли ер участкаси	Бухоро вилоят Жондор тумани Охших ҚФЙ, Тухсабо аҳоли пункти	372 200,00	500 000,00

Ўтганларнинг охирати обод бўлсин

Ўзбекистон таълим, фан ва маданият ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгаши Қашқадарё вилояти Муборак туман кенгаши раиси Элмурод Алимовга опаси **Бибизар АЛИМОВА**нинг бевақт вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгаши Сурхондарё вилояти Бойсун туман тиббиёт бирлашмаси касаба уюшма қўмитаси раиси Наргиза Умаровага отаси **ИНОЯТУЛЛО отанинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Хотира уйгонса, гўзалдир

«Хикмат излаганга хикматдир дунё»

Дунё ўткиндир, дейди машойхлар. Шоир эса «вақтнинг сочи оқармас...вақт қаримас ҳеч қачон... вақт айрилмас, мен айрилдим, во дариғ!» дейди. Аслида шоир ҳақ, дунё боқий, биз эса ўткинчимиз. Эсимизни танигандан бери қанча яқинларимиз, дўсту биродарларимиздан айрилмадик дейсиз. Биз кетгач, бу дунёда бўлганимизни фақат яхши ном, оқил фарзанду шогирдлар, хосиятли илм ва дилбар шеърдан бўлак ҳеч нарса эслатмайди.

**Иллат излаганга иллатдур дунё,
Гурбат излаганга гурбатдур дунё.
Ким нени изласа топар бегумон,
Хикмат излаганга хикматдур дунё.**

Бу машҳур сатрлар Бухорои шарифнинг азиз ва мукаррам фарзанди раҳматли Садриддин Салим Бухорий қаламига мансуб. Яқинда шахсий архивимни кўздан кечириб, Садриддин Салим Бухорийнинг икки мақоласи эътиборимни тортди. Бири «Биз сув ичган дарёлар» рукнида «Абу Ҳафс Кабир ал-Бухорий(Ҳожатбарор)» мақоласи бўлиб, қаламга олинган зот шарофатидан Бухорои шариф «Қуббатул ислом» унвонини олган экан. Иккинчиси эса «Тарихингдир минг асрлар...» рукнидаги «Шаҳобиддин ал-Маржоний» мақоласи бўлиб, Бухоро мадрасаларида таълим олган шарқшунос, қомусий аллома, татар халқи илмий тарихининг асосчиси тўғрисида ёзилган эди. Бу мақолалар 2010 йилда нашрга тайёрланиб, шоирнинг вафоти туфайли чоп этилмай қолган эди. Ана шу битиклар сабаб бўлиб, таниқли шоир ва олим, моҳир таржимон ва тарихчи, ўн бешдан ортиқ китоблар муаллифи ҳақида хотира ёзиш истаги туғилди.

Ҳар гал иш юзасиданми ёки бирор йиғинда у киши билан учрашиб қолганимда, Ҳадиси шарифда қайд этилган «Яхшиликни чехраси очик одамлардан кутинглар», деган сўзлар хотирамга келаварди. Кўзлари

ҳамиша кулиб турадиган, чехраси очик бу одам гўё дунёга яхшилик қилиш учун эзгулик даракчиси сифатида келганга ўхшарди.

Шоирнинг отаси Мулло Наби Салим ўғли Мир Араб мадрасасини тугатган, кенг тафаккурли, зиёли, онаси Шамсия Муллоҳамид қизи ҳам воҳа аёлларига хос улғвор, маърифатли бўлган. Беш фарзандига шукронани, меҳнатни, она заминдан фахрланиш туйғусини сингдириб тарбиялашган. «Отам мени ўзлари билан замонанинг уламолари, фузалолари уйларида эргаштириб борар ва суҳбат охирида албатта: Фарзандимиз ҳаққига дуо қилинг!» дердилар. Ёмғир билан ер кўқарар, дуо билан эл кўқарар, деган мақол бежиз айтилмаган. Отам ёхуд онам бизга гапирсалар, албатта сўзларига Мир Алишер Навоий ёхуд Саъдий ёки бошқа алломаларнинг байтларини қўшардилар. Иккалалари ҳам жуда кўп байтларни билардилар. Ёшлигимиздаёқ мумтоз адабиёт вакилларининг ғазалларини ёдлатганлар, оилавий суҳбатларда мақол, матал, латифа, эртак, топишмоқлар айтиларди. Шоир ўзи ёзганидек, ана шундай маънавий-маърифий муҳитда ўсиб, камолга етди. Бу оилада «тежамкорлик — бахиллик эмас, исроф — саховат эмас», деган мақолга амал қилинарди.

Садриддин Салимнинг хотираларида ёзилишича, уларнинг хонадонидан ҳатто чиқинди ҳам ташқарига чиқмас: гуруч ювилган сувга идиш-товоқ ювилар, ўчоқнинг қулини бир тоза халтага солиб, кир ювганда қозонга солиб қайнатилар, натижада мато пишиқ ва тоза, энг муҳими, дезинфекцияланарди. «Оиламизда нон ушоғини, қоғозни, китобни оёқ ости қилмоқ, ариққа туфурмоқ, унга ахлат ташламоқ, бировнинг ҳаққига хиёнат оғир гуноҳ, деб сингдирилганди», деб ёзган эди у.

У ижода ҳам ўз эътиқоди ва мавзулари билан кириб келди. Бу ҳақда Ўзбекистон халқ ёзувчиси Неъмат Ами-

нов шундай ёзган эди: «Гўё унинг тили «она», «Бухоро» сўзлари билан чиққан-дек. У Бухоронинг Бухоролигини азалий ва абадий шарифликда кўрди. Садриддин Бухорони бу ёруғ оламда энг олий қадрият деб тушунди... Шаҳарнинг ўтмишию бугунини қаламга олиб чарчамади».

Турғунлик йилларида баъзи гуруҳлар халқлар ўртасига раҳна солиш учун фалон даҳо фалон миллатники, дея айирмачилик қилганида, уларга жавобан шоир қуйидаги мисраларни батади:

**Қайдан аниқлайсан,
Ҳавонинг миллатини?
Қуёшнинг миллатини,
Дарёнинг миллатини?
Даҳо мисли қуёшдир,
Ол зебу зийнати,
Бошинга урасани,
Даҳонинг миллатини?!**

Шоирга Ватан истиқлоли руҳий куч-қувват берди. «Бухорога Бухоро келди», дея туркум шеър ва мақолалар ёзди. Мустақилликнинг илк кунларидаёқ жўшиб Озодликни куйлади:

**Бухорога нур-зиё келди,
Имон келди, шарм-ҳаё келди.
Бухорони зулмат этди тарк,
Бухорога Бухоро келди.**

Шоир қаламидан тўкилган маърифат ёғдуси элнинг кўнглига ўз тарихдан фахрланиш, буюк боболарига муносиб ворис бўлишдек улғу туйғуларни солди. Эзгулик қўғони ва боболарнинг чексиз тафаккури маҳсули бўлиб Бухоро барҳаёт яшашагини баралла куйлади:

**Эй Бухоро! Оқ сочили онам!
Сен муқаддас Маккам, Мадинам!..
Бухоронинг обидалари
Хикмат эрур мазийдан, инон,
«Буюкликни буюк айлаган
Эътиқоду эрк ҳамда имон!».**

Шоир Ўзбекистонни, ҳатто дунёни она шаҳри орқали кўрди, севди ва ўзига хос фахр-ифтихор билан

куйлади. Шариф шаҳар эса ҳар кунини унга бир ҳикмат айтди, ориф ўлига қалбини очиб, ўтмишидан сабоқлар берди. Кўлаб шеърини тўпламлар муаллифи ва буюк ватандошимиз Имом ал-Бухорий ҳақида кўп серияли видеофилм сценарийсини ёзишга ўзида журъат топди. Гётенинг «Ғарбу Шарқ» достонини немис тилидан ўзбекчага ўгириб, ўқувчиларга тақдим этди.

Ул зотнинг бир қатор асарлари Бухорони шариф шаҳар сифатида дунёга танитган Имом ал-Бухорий, Абу Али ибн Сино, Абдулҳолик Ғиждувоний, Хожа Ориф ар-Ревғарий (Моҳитобон), Баҳоуддин Нақшбанд, Ҳайрат Бухорий, Аҳмад Дониш, Садриддин Айний, Абдурауф Фитрат, уста Ширин Муродов каби буюк сиймоларга бағишланган. Насриддин Афанди, Сиёвуш, Муқанна каби тарихий-афсонавий шахслар жасоратини қаламга олган шоир бундай зотлар учун «туғилмоқ бор, ўлмоқ йўқ», дейди. Яна Бухорони Бухоро қилган унинг олтини, қорақўли ва бошқа бойликлари эмас, улғу фарзандлари ва буюк обидаларидир, деб эътироф этади.

Шоир она шаҳри ва унинг улғу зотлари билан фахрланиш баробарида бугунги қамолидан ортиқ даражада қувонади. Ватан ҳаёли билан нафас олаётган, она юртига камарбаста бўлаётган фарзандларининг эзгу ишларидан севинади.

У ўзи кўриб, билиб юрган оддий одамлар тўғрисида ҳам тўлиб-тошиб ёзди ва адабиётда янги қаҳрамонларни кашф этди. Улар кўғирчоқсоз Ҳамробиби, чойхоначи Фани ака, китобтаъмирловчи Қурбон Шариф ва ака Махсум, темирчи Амин бобо, телпақдўз Усмон, тароқчи Ашурбобо, маърифатпарвар тадбиркор Улғубек Абдуллаев... Касби турлича бўлган бу кишиларни одам ва оламга, меҳнат ва ўз касбига муҳаббат, самимият бирлаштириб туради.

Туркум шеърлари билан шоир адабиётда Ватан мавзунининг уфқларини кенгайтди: воҳанинг ҳар тоши, кўзга суртгулик муқаддас тупроғи, содда, самимий одамлари, хуллас, ҳар заррасини севмай туриб ватанни англаб ва севиб бўлмаслигини кўрсатди.

Навоий ҳазратлари айтганидек, шоир уммонни севиш учун қатрани, қуёшни севиш учун заррани севиш кераклигини шеърлари орқали англади. Шу боис унинг шеърлари, маърифий суҳбатлари, тарихий мақолалари эл орасига тез тарқалиб кетди. Уни катта-ю кичик исми-шарифи билан эмас, қамоли эҳтиром билан «тақсир» деб эъзозлайдиган бўлди. Пойтахтдан бирор ижодкор ёки зиёли қадимий шаҳарга борса, даставвал у билан учрашар, Садриддин Салим эса ҳар тоши, ҳар гиёҳи қалбида акс-садо берган шариф шаҳарни у билан поё пийёда сайр қилар, ҳар тарихий обида ҳақида меҳр-муҳаббат билан сўзлаб берарди. «Юрагим бамисли Бухоро» дея эътироф этганидек, шоир Бухоронинг тирик қомуси ва қалбига айланган эди. Охир-оқибат Бухоро Садриддин Салим тимсолига, Садриддин Салим эса бир шеърда ёзганидек, Бухорога қоришиб кетди...

**Мен илдиэга айланурман,
Ўлди бу, деб кўмган чоғ.
Сен гуллайвер, она Ватан,
Сен гуллайвер, она боғ...**

**Амина КОДИРОВА,
«shonch» мухбири**

Газетанинг навбатдаги сони
16 апрел, сешанба кунини чиқади.

O'zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasi

Muassis:

O'zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasi

Bosh muharrir o'rinbosari:

Zayniddin Rixsiyev

Tahrir hay'ati:

Muhammad Ali Ahmedov, Oksana Belasova, Dovud Madiyev (Bosh muharrir o'rinbosari), Baxtiyor Mahmadiyev, Sog'Indiq Niyetullayev, Eson Rajabov, Jahongir Sharofboyev (Mas'ul kotib).

2007 yil 11 yanvarda O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 0116-raqam bilan ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-5002

Gazeta ofset usulida, A-3 formatida bosildi. Hajmi 4 bosma taboq.

Bo'limlar:

Kasaba uyushmalari hayoti — 256-87-63, Huquq va xalqaro hayot — 256-64-69, Milliy-ma'naviy qadriyatlar va sport — 256-82-79, Xatlar va muxbirlar bilan ishlash — 256-85-43, Reklama va e'lonlar — 256-87-73.

Viloyatdagi muxbirlar:

Andijon +998 91 141-27-70; Buxoro +99893 550 81; Sirdaryo +998 90 999 58 30; Jizzax +998 94 418-67-49; Navoiy +998 94 226-28-84; Namangan +998 90 260-50-77; Samarqand +998 93 352-50-87; Surxondaryo +998 95 502-16-68; Farg'ona +998 90 583-49-79; Qoraqalpog'iston Respublikasi va Xorazm +998 90 719-48-00; Qashqadaryo +998 91 467-30-01.

Manzilimiz:

100165, Toshkent shahri, «Buxoro» ko'chasi, 24-uy

Nashr ko'rsatkichi:

133

Gazeta haftaning seshanba, payshanba va shanba kunlari chiqadi. Sotuvda erkin narxda.

Navbatchi muharrir:

A. Abdullayev

Navbatchi:

S. Abdurrahmonov

Musahhih:

S. Shodiyeva

Bosishga topshirish vaqti - 21.00

Topshirildi - 21.00

E-mail: shonch2012@gmail.com

Gazeta «shonch»ning kompyuter markazida teriladi va sahifalandi.

Sahifalovchi: H. Abdujalilov

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi boshqaruvida chop etiladi.

Korsona manzili: «Buyuk Turon» ko'chasi, 41-uy.

«shonch»dan olingan ma'lumotlarda manba sifatida gazeta nomi ko'rsatilishi shart. Mualliflar fikri tahririyat nuqtai nazaridan farqlanishi mumkin.

Buyurtma 7 — 411 20265 nusxada bosildi 12 4 5